

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
pe 10 cor.; pe 1/4 de an
10 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Zile de Duminică pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
Război pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nerancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul V.

Număr de Duminică

Nr. 7

Înșelătoria cu colonisările.

(R) Am avut nu odată prilej să arătăm, că colonisările sunt mai mult un mijloc de procopseală pentru câțiva domni scăpătați, de cât pentru sermanii muncitori de pământ. Se găsec adică destui magnați cari nu știu ce să facă cu multele datorii. Se duc deci la ministru și-i îmbie să cumpere moșia pe seama coloniştilor. Ministrul trimite pe câte un om al său, să vadă moșia, ori întrebă pe deputații din partea locului, cari, se înțelege, fiind toți prieteni și conducându se de gândul ca nu cum-va moșia ungurească să ajungă pe mâini străine, dau ministrului sfat s'o cumpere. Bine înțeles: totdeauna cu preț mai mare de cât e vrednică. Până să ajungă apoi moșia împărțită între coloniști, o sumedenie de domni trag foloase grase, fiind numiți în comisiile de măsurare, predare, administrare și așa mai departe, cheltuieli peste cheltuieli, cele mai multe pe socoteala coloniștilor, în cât aceștia înainte chiar de a lua pământul în stăpânire, iau lumea în cap, îngrozit de chipul cum sunt jefuiți.

O pildă de felul acesta dau coloniștii dela Buteni, în comitatul nostru.

Chiar acum adică, coloniștii maghiari din Buteni au trimis ministrului Darányi o plângere, arătând cum au fost jefuiți de domni (unguri) cari ziceau că o să-i ferească. Prințesa Odelscalchi născută contesa Zichy Julia, a cumpărat adică la licitație o moșie (destul de rea) lângă Buteni. Și vezi Doamne, patriotă cum e, dar mai ales fiind patriot avocatul ei Krasznay Ferencz, ea nu și-a ținut sie-și moșia, ci a vindut-o pentru coloniști, cu preț mare, pe care coloniștii l'au dat fiind ademeniți că vor fi ajutați în fel și chip să poată plăti. Când colo ce se întâmplă? Li-se ia arvuna și suma întreagă în cambii, înainte chiar ca averea să fie scrisă pe numele prințesei. Neputând apoi plăti, au fost dați în judecată și acum, după cum scriu ministrului, sunt peritori de foame pe drumuri.

«Fie că lucrurile s'au petrecut cum se plâng coloniștii — scrie «Arad és Vidéke» — fie că alt-fel stau lucrurile, fapt e, că afacerea colonisărilor dela Buteni, de cari ne legasem nădejdi atât de frumoase și cari aveau drept țintă să maghiarizeze, n'au reușit»...

Noi am prorocit aceasta de mult, îndată ce chiar «Arad és Vidéke» începuse a face sgomot și a lăuda, mai acum sunt 2 — 3 ani, pe cei cari își propuseseră drept țintă ca prin colonisarea dela Buteni să maghiarizeze valea Crișului Alb. Cunoscând locurile și împrejurările, am spus încă d'atunci, că în dosul întregii colonisări nu poate să fie de cât ori o mare înșelătorie, ori o prostie fără seamăn. Pământul p'acolo este adică sterp. sérac. Nu

poate trăi pe el de cât Românul învețat de veacuri cu sărăcia, munca și suferința. Ungurul pierde pe asemeni locuri.

Atunci însă foile maghiare credeau că vorbim din pismă și răutate. Eată însă, că acum chiar ele sunt nevoite să se ocupe de plângerea coloniștilor unguri, cari în loc de a-și fi îndeplinit p'acolo «chemarea mare» de a maghiariza, în urma înșelătoriei «domnilor» cari ziceau că o să-i ferească, au ajuns cersitori.

Așa să pățească toți câți cu gând reu se vâra printre Români.

Testamentul politic al lui Milan.

Ziarul „Münch. N. N.“ primește dela corespondentul său din Viena știrea, că colonelul Constandinovi, unchiul răposatului Milan a găsit în odaia mortuară a numitului niște memorii, coprinzând indicațiuni asupra relațiilor dintre Milan și soția sa Natalia și un testament politic al acestuia. Milan — spune știrea — recomandă reunirea statelor balcanice sub protectorat austriac. Numitele „memorii“ le-a luat ministrul Serbiei din Viena.

Alegerea dela Iosășel.

Mâne se va face alegerea unui deputat în cercul Iosășelului, rămas vacant prin moartea lui Ortutay Gyula. Sunt doi candidați: Tagányi, președintele clubului comitatens guvernamental din Arad, și un oare-care Szombati. Cel dintâiu este cunoscut ca mare bogătan, care de altfel rol politic n'a jucat nici chiar la comitat; cest d'al doilea este un necunoscut, care — se zice — și-ar fi pus candidatura ca naționalist.

Fără îndoială că Românii din acel cerc — și sunt pe acolo numai Români — n'au să se adune în giurul nici unuia dintre candidați, căci amândoi sunt străini și de neamul și de dorințele noastre politice.

Ni-se spune însă, cu toate acestea, că sunt preoți români cari nu s'au rușinat nici chiar să arboreze steag pe casa lor, și de când a început lupta în vederea alegerii, umblă ziua și noaptea să indemne pe săteni a ține cu unul sau cu altul dintre candidați.

Să se știe, că acei preoți români aduc rușine nu numai asupra reverenței lor, dar asupra întreg neamului românesc. Nici unul n'au ce să caute la alegere și dacă totuși se duc, asta vor face-o fără îndemnul și împotriva dorinții căpeteniilor române din comitatul Aradului.

Nu sunt de iertat nici cei cari luctă pentru așa zisul naționalist Szombati. Cine a auzit până acum de acest domn, care program naționalist îl mărturisește d-sa? Este cel mult o înșelătorie candidarea aceasta și chiar cu inima deschisă de-ar fi pentru Români dl Szombati, cred frații nostri din

acele părți că s'ar face ispravă mare alegând un străin, și că acesta va ști să lupte pentru drepturile noastre?

Fără îndoială că nu!

N'au deci să se adune în jurul lui ci să lase pe oamenii stăpânirii să facă alegeri tot ca în trecut: cu plăieșii, geandarmii și finanții, căci alți Unguri pe acolo nu sunt. Când ar fi ca noi să ne hotărâm a ne amesteca în alegeri, va trebui să purcedem nu făcând jocul partidelor maghiare, ci uniți în sutiete, uniți în cugete, să luptăm pentru candidații români cari jurământ vor pune, că numai pentru binele neamului românesc vor lucra.

Din România.

Interpelarea dlui Sturdza.

Trece drept fapt de mare însemnătate politică interpelarea pe care a făcut-o în ședința de Luni a Senatului dl D. Sturdza, șeful partidului național-liberal.

Pentru-ca țeara să iasă din strâmtoarea bănească în care se află, dl Sturdza cere ca guvernul să facă economii, să nu se cheltuiască banii pe lucruri ce pot să rămână. A pune într'una dare și mai ales dare ce nu se poate încasa, e lucru și primejdios și fără nici un folos. D-sa a criticat apoi cu asprime, peste tot, politica pe care o face partidul conservator, care a venit la putere prin turburări de stradă și s'a făcut vinovat de o mulțime de lucruri, între cari împușcarea țeranilor la Slatina, sub guvernul Cantacuzino, și earăși împușcări și sub guvernul Carp. A atins apoi și chestia națională, arătând cum conservatorii l'au învinuit pe nedrept, ba s'au făcut ei vinovați de fapte pe cari liberalii desigur nu li-ar fi săvârșit: să dea, de pildă, banii școalelor române dela Brașov pe mâna guvernului unguresc.

Din partea guvernului a răspuns dl Carp, care a zis că făcându-se atâtea economii câte cere dl Sturdza, s'ar desorganiza administrația statului.

A vorbit apoi dl Filipescu, ministru, apărând guvernul.

Se pare însă că unii conservatori nu sunt mulțumiți de chipul cum a fost apărut partidul, căci a doua zi, Marți, dl B. Păltineanu a interpelat pe dl prim-ministru Carp asupra situațiunei sale față de partidul conservator în urma interpelării dezvoltată la Senat de dl Sturdza.

Asupra acestui incident „Voința Națională“ dă următorul resumat:

Dl B. Păltineanu zice că la Senat dl Dim. A. Sturdza a rostit un discurs virulent; nu reține frase, pentru-că, emoționat de cele auzite, a reținut numai quintesența lucrurilor.

Dl Sturdza a analizat fusiunea și toate urmările ei cu expresiuni cari nu înțelege cum au fost tolerate în Senat. Un fost ministru a fost acuzat de „furtigașuri“, s'a vorbit de afacerea Halier și s'a pronunțat cuvintele de „infamie“, etc.

S'a pus dl Sturdza în lumină în chestia națională, spunând că s'a spulberat campania de calomnie dusă contra d-sale, campania „nerușinată“.

În scurt, dl Sturdza a vorbit cu răutate; președintele Senatului însă n'a crezut de cuvânt să desaprobe pe dl Sturdza. Poate că a făcut bine, avându-se în vedere situația d-lui Sturdza; dar cei cari au avut mâhnirea de a asista la această ședință, au suferit o durere morală.

(Dl Carp se joacă cu un ceas de buzunar).

Mă așteptam, zice dl Păltineanu, că dl Sturdza va fi răsplătit de-opotrivă cu fapta d-sale. Ca mine așteptau toți, senatori și deputați. S'a ridicat dl prim-ministru și în ce privește rechetitorul adus guvernului de până la Iunie, n'a zis de cât câte-va cuvinte, întrând d'a dreptul în examinarea obiectivă și rece a părții financiare a interpelării.

Sau e o inadvertență, datorită unei teorii politice proprii a d-sale? Sau e o omisiune materială, că n'a ascultat destul pe dl Sturdza, după obiceiul d-sale? Ca ministru de resort, poate a uitat partea sa de prim-ministru.

Efectul acestei tăceri a fost monstruos. D. Sturdza a adus acușății partidului dinainte de venirea la putere și i-a imputat atâtea acte. Nerăspunzându-i nimic, se dă aparența că partidul n'are mandatar pentru a răspunde. (Aplause).

Insultele aduse partidului conservator se resimt pe obrazul tuturor celor din majoritate, afară poate de obrazul d-lui Carp. Cum a tăcut dl Carp? (Aplause).

Dl prim-ministru Carp a răspuns d-lui Păltineanu că-i poate da rețeta pentru venirea d-lui Sturdza: „N'aveți de cât să mî dați un vot de blam, și garantez venirea d-lui Sturdza la putere“.

Dl Take Ionescu, intervenind în discuție, a făcut declarația că e vorba de onoarea partidului conservator, nu de trecutul fie-căruia, că dl Carp e înșelat în aprecierile sale. Pentru demnitatea Camerei, dl Carp trebuia să răspundă d-lui Sturdza la Senat; nu pot fi îngropate chestiuni pe cari s'au dus campanii de întregul partid conservator; trecutul trebuie menținut întreg.

A vorbit apoi dl Filipescu, spunând că dacă la Senat nu s'au relevat învinuirile d-lui Sturdza, aceasta nu însemnează că guvernul le-a aprobat; n'a fost, adică, tăcere voită.

În resumat, dl Filipescu a aprobat pe dl Carp în aceleași aplause ale majorității ca și dl Take Ionescu. A fost însă întrerupt de dl general Manu, care i-a atras atenția că nu trebuie să facă distincția între guvernul actual și cel ce l-a precedat, ambele fiind conservatoare!

În urma incidentului provocat de dl B. Păltineanu și după cuvântările rostite de d-nii P. P. Carp, Take Ionescu și N. Filipescu, dl deputat G. D. Pallade a făcut următoarea declarațiune:

„Domnilor Deputați,

„Consider de ceva insolit, ca o discuție care a avut loc în Senat, asupra unei interpelări făcute de opoziție, să fie readusă în această Cameră în forma în care s'a făcut. Și acolo era o majoritate conservatoare și un guvern conservator; găsesc deci că nu e loc de a continua aci discuția și eu nu voi imita reul exemplu dat de alții“.

Români harnici.

Am publicat, mai septemănile trecute, amănunte despre propășirea Românilor din Orăștie și jur. Banca „Ardeleana”, sub conducerea dlui Dr. I. Mihu, bărbat cu inimă și minte, din an în an se întărește și este spre ajutorul tuturor Românilor cari prin muncă cinstită și-a acumulat avere, întărind astfel întreg neamul românesc.

Era de prevăzută, că un așezământ cum este „Ardeleana” și un Român harnic cum e dl Dr. I. Mihu, nu o să rămână în pace, ci drept țintă să slujească celor ce sunt cătrâniți când îi ved pe Români înaintând.

„Egyetérés” (dela 20 c.) și publică sub titlul „Munca de sobol valahă în Ardeal” o scrisoare, în care se vaieță că Români din Orăștie, și anume dl Dr. Mihu și cei adunați în jurul d-sale, prin banca „Ardeleana”, fac rău mare — Ungurilor. Ear rēul acesta este că lucră cu atâta istețime, încât banca pe ei ce trece propășește și aduce Românilor o mulțime de foloase.

Va să sîcă: după a „patrioților” părere, Români numai atunci ar fi oameni de treabă, dacă n'er munci! Ori dacă s'ar ticăloși până într'atâta, încât în chip ușuratic să-și prăpădească averile. Cum fac bunăoară Ungurii de p'acolo, despre cari chiar „Egyetérés” scrie:

„Ungurii din Ardeal sunt aproape de bancrută și abea mai pot să miște de datorile multe ce au. Isoarele de venit sunt acaparate de niște venetici și bietul Ungur, sub povara a mii de feluri de dare și datorii, pe zi ce trece e silit să dea îndărăt, pentru-că nu mai poate să lupte cu miile și sutele de uneltiri ale neamurilor streine”.

Va să sîcă: Ungurii de p'acolo sunt niște păcătoși cari își prăpădesc averile! Români sunt însă și mai răi, pentru-că cumpără ei moșiile jucate la cărți ale Ungurilor!...

Ciudat fel de a gândi mai au și concetățenii nostri maghiari. Căci mai ales pentru asta învinuiește „Egyetérés” pe Români, căror le ia ca păcat până și întemeierea Reuniunii agricole, lucru săvîrșit tot sub presidenția d-lui Dr. Mihu.

Dacă sunt oare-cum firești — ori cel puțin nu surprind pe nimeni — injuraturile din foile maghiare, e cel puțin trist, că sunt și Români, cari îndemnați de pismă, uneltesc și ei, ba chiar scriu la o foaie, împotriva dlui Dr. Mihu și a celorlalți Români dela „Ardeleana”... Sunt chiar bănueli că o persoană aproape de direcția numitului institut, duce campania cu adevărat de sobol...

Vezându-se acum cu cine se găsesc în companie acești Români, nu se vor gena oare și nu vor înceta lupta care de bunăseamă numai bine nu poate să aducă Românilor din acele părți?!

Afaceri bisericești.

(Din diecesă Aradului.)

Cuțând să îndreptze rețele ce bătut pe creștinii bisericești dreptmăritoare de răsărit. P. S. Sa episcopul I. Goldș a trimis ordin către toți protoșonii să aibă grijă mai multă ca în trecut pentru afacerile bisericești și școlare. Să fie neadormiți îndeosebi în ceea ce privește trecerile unor credincioși la altă biserică și mai ales la po-căiși. acești răstăoși cari, sub cuvânt că se lapătă de rău, își părăsesc legea străbună și se adună la rugăciunt noaptea, sub al că-

rul vîl se petrec apoi o mulțime de blăstămări și lucruri rușinoase.

P. S. Sa îndeamnă preoțimea însă nu numai la îndeplinirea cu sfințenie a datorințelor, ci și mai spune și ceea ce nu trebuie să facă: preoții să nu se certe adică între dînși, nici cu învățătorii, și cu atât mai puțin cu poporul, față de care — apune circumscripția — să fie nu numai cu toată iubirea și grija, dar și cu multă răbdare. Numai astfel se pot îneconjura neînțelegerile ce bătut în sinul poporului nostru.

Afacerile atinse în circular (sub Nr. 9146/1900) se discută în conferențele preoțesti tractuale. Preoții tractului Aradului au fost convocați în conferință pe ziua de Vineri 8 21 c. sub presidenția dlui Iancu Ștefănușiu, administrator protoprosbiterial.

Dintre preoții tractului s'au înfățișat la conferință numai d-nii Manovic și N. Chicin (Nedlac) Dr. D. Barbu (Pecet), D. Ganea (Semia), P. Moga (Torma), I. Dascăl (Mieșlaca) F. Mănușă (Sămbăteni) și T. Vășan și G. Buda din loc.

După chemarea Sfântului Duh în biserică din loc, s'a exhortat ordin a de zi, ear' la ora 1 preoții s'au dus să prezinte omagii P. S. Sale Episcopului I. Goldș, care li-a mulțumit cu părintească iubire. Interpretul sentimentelor preoțimii a fost dl Iancu Ștefănușiu, care a rostit o vorbire accondată.

Înmormântarea unui rege.

Am văzut în viață multe înmormântări frumoase; am văzut și de acestea, unde carul mortuar, minnat împedebit, era tras încoș de oșt cai mergii ori în urma carului, șireng de trăsuri mergeau, fără început și fără sfârșit. Am văzut și multe înmormântări simple: sicniul de scânduri necioplit era tras de-un car cu boi, și veduva mortului cu micii orfanii mergeau pe jos la urma carului. Înmormântarea bogată o admiram, cea săracă o plângeam, dar îngărăbă mi s'a șters din memorie chipul flo-căreia.

Înmormântarea de curând săvîrșită a regelui Milan însă, eolo jos în lumea de iarnă, — în memorie ne rămâne doar' pentru totdeauna. Cu toate că ea n'a fost mai pompoasă decât înmormântarea unui fruntaș cetățean din clasa nobililor, dar a fost mai jalnică decât a unui cerșetor, pe care oameni din spital, fără nici un public, îl coboară în întunecimea mormântului.

A purtat el cândva și coroană de rege, de mintea lui proprie agonizată, cu spăla, cu dibăcia și prin iubirea de patrie. Nu însă din trofe, căci el însuși a predat-o fiului său. Lui ce i'a rămas din strălucirea coroanei? Atâta numai, cât s'a văzut licurind din podoba de argint a sicniului său brunet, care în curând a dispărut în întunecul orb al criptei. A avut odinioară și soție frumoasă, pe care din rang simplu a pus-o lângă sine pe înălțimea tronului. Ce i'a rămas lui din focal iubirii ceneice? Singură cea schinteie electrică, ce câteva cuvinte de sublon ale Nataliei le-a dus din Biarritz la Viena. Cândva Milan a avut și un fiu, căruia viață i'a dat și un regat. Unde a rămas fiul? S'a ascuns el numai întrandăciul cununii vestefite, pe care tinerul Alexandra a trimis-o pe sicniul tatălui său?

Astfel de gândiri apăsau înima flo-căreia la înmormântarea lui Milan; pentru asta a fost atât de jalnic onorul din urmă ce i-s'a dat regelui. Un singur moment de consolare a fost în toate: iubirea de patrie. Monarhul Francisc Iosif, dând la o parte toate plădecile diplomației, a îndeplinit ultima dorință a lui Milan, ca să-i facă loc de odihnă în pămîntul coroanei ungare; ear contele Eugen Zichy, ce cel mai bun prieten al decedatului Milan, l-a îngrijit până la ultima respirație, l-a însoțit în calea cea din urmă și a vărsat lacrimi în locul familiei și în locul patriei decedatului rege.

Orașul Carloveș, central bisericești sârbești gr. or. dia Ungaria, a îmbrăcat doliu cu toată demnitatea. Milan nu i'a fost re-

ge acestei biserice, numai un fiu credincios, și cu toate acestea, ea l-a primit și l-a însoțit sicniul cu pompă demnă de un rege. Acolo, în partea de jos a țării iarnă încă, adăscăta Siberie. Calea mentoasă în distanța de zece chilometri până la mănăstirea Grașadal era cu desăvîrire neumblată; timp de două zile însă autoritățile au curățit-o pentru-că conductul funebru să nu fie împiedecat.

La vestea cea dîntău a Majestății Sale, că osămintele lui Milan se vor depune la Crușadal spre odihnă veșnică, c'rentul pe-t iare neobosit a făcut toate pregătirile de fimo mătare. Numai un lucru a plăcut nu l-a putut înlătura nici patriarhul: n'a putut să facă din iarnă primăvară. A fost un ger atât de cumplit în ziua înmormântării, că omul era să înghețe chiar și în cea mai groasă bundă de iarnă. Publicul jalinic a asoit la Crușadal aproape înțepenit de frig și liniștea ultimei sfîșiri a sicniului a fost conturbată numai de scăpărarea neîntreruptă din picioare a publicului.

Bietul Milan! Cât de mult s'au grăbit oamenii să termine ultimele-i onoruri! Și nu-i mirare. În mica biserică chiar și rugăciunea cea mai scurtă era să înghețe pe buzele preoților. Au ridicat apoi câteva scânduri, ce acoperisă cripta și cîlugării mănăstirii i au dus sicniul în celula suterană așezându-l lângă un coșciug putrezit, în care-și dormea somnul de veci soția prințului principe Obrenovici.

Cu asta totul era sfârșit. Publicul s'a pus în trăsuri și în fugă sălbatică convoiul întors în oraș. Calea în sus puase 3 1/2 ore ear pe coastă la vale o oră întregă.

Înghețată de jumătate, societatea s'a în-cășit apoi în casa ospitalieră a patriarhului, unde o pomană bogată aștepta pe oaspeții tristului moment.

În tot timpul înmormântării și în eurgerea pompoasă, din nici o gară n'a răsunat numele lui Alexandru. Păcăl toți și patriarhul, și Banul Croației, și episcopul de Bačea și celelalte ilustrități de față — s'ar fi con-corbit, ea nimeni să nu pomenească numele fiului, când se înmormântază tatăl său. Un fruntas naționalist sârb, aderent al principiului lui Milotici, s'a exprimat cu acest prile-giu că înmormântarea aceasta are și o mare importanță politică.

O fi având. Noi nu șrotăm. Ne tăgă-duit rămâne însă faptul, atât de caracte-ristic pentru toți, că primul rege al Serbiei moderne a murit și s'a înmormântat în țară străină; părăsit de soție, de fiul său rege și de patria sa, căreia coroană regască i'a lăsat și căreia bine și rău i'a făcut, poate deopotrivă.

Scandaluri în Reichsrath.

În Reichsrathul din Viena au reîncepu-t cu ședința dela 20 l. c. scenele tragi-comice cărora le-a căzut jertfă legislatura trecută. Certele dintre deputați au ajuns până la bătaie; dar până acuma numai deputații se bat, cine garantează însă că nu vor fi luați în curind și ministrii la bătaie și nu vor fi dați afară pe fereastră?

Privitor la ședința de Mercuri, eată câte-va amănunte. În privința interel rilor (23 la număr) adresate de Cehii în limba cehă, președintele Veiter anunță hotărîrea presi-dială că dacă socoteste că unele pasgii dintr-o interpeleare oare-care nu pot fi citite în ședința publică, va anunța acest lucru parlamentului, va cere ședința secretă, în care să se hotărască dacă interpelearea poate fi citită în ședința publică. Cere să fie spornit în această privință și să nu se facă greutăți lucrării parlamentului.

Ellenbogen, socialist democrat, protes-tează contra propunerii prezidiale care vrea să în deputaților „singurul drept” ce-l au Schönerer protestează contra terorisării cehi. Klofatz începe să vorbească în limba cehă pentru citirea în înregime și purerea la protocol în limba cehă a interpelețiilor cehi. Se face șgomot și mare tumult. Oratorul pune mîna pe niște regulamente de pe

masa p esidială, le rupe și le aruncă spre ministri.

Vasileo (român) se repede la Klofatz și-l ia de pept; gase agrari cehi se reped asupra lui, dar el îi bate cu pumnul fiind de o lărie cum var se vede: adevărat uriaș! Cehii radicali bombardează pe ministri cu coroloage de hîrtie. Schönerer aplaudă. Wolf propune în-chiderea Reichsrathului incapabil de muncă.

Președintele, în răspun-ul său asupra chestiunilor tratate, declară că în ce privește biserici interpelețiilor nu s'a ajuns la o în-telegerere între partide. Pornind însă din con-vincerea că lucrul deputat trebuie să i se prezintă să interpeleze în limba sa maternă, crede că printre acestea apără și garantează egăritatea drepturilor naționale. Această ho-tărîre prealabilă se anunță pentru satisfac-terea necesităților practice și în baza re-gulamentului în vigoare. Cere ca în interesul lucrării parlamentului această vale să fie primită de toate partidele.

Declarațiunea a fost primită cu mani-festațiuni călduroase de-o parte, cu șgomot și amenințări din partea tinerilor cehi.

Președintele închide ședința.

Joul scandalului s'a mai mărit încă. Așa că deputații s'au pîlmuit. Cehii Pacak și Kramarz au protestat împotriva dispozițiunilor de șt lupte de president privitor la interpeleții. În același timp cehii au lipit niște afișe mari, pe cari au retipărit ș-ul 19 din constituție care asigură Cehilor ace-leași drepturi ca Germanilor. Radicalii ger-mani au început să rupă în să plăcetele acele-ficându-se astfel un scandal drăcesc. Glöck-ner a năvălit asupra lui Presl (ceh) și-i căra pumni și palme. Alți deputați au sărit la mijloc, îneingînduse astfel o bătăie zdrăvănă. Presl a venit să se urca la tribuna biaroului, să bată pe president, dar l'au împedecat șicrii.

Ear acestea toate s'au petrecut în șe-dința în care presidentul rapoartă că a fost primit de M. Sa, căruia în numele Reichs-rathului îi adusese supunere.

ULTIME ȘTIRI.

București, 21 Februarie. „Apărarea Națională” scrie:

„Intre dl P. P. Carp și comitetul delegaților secțiunilor Camerei, s'au în-tinut în ultimul moment noui neînțelegeri. D. Carp, refuză ea și mai înainte a admitti modificările ce comitetul delegaților voește a aduce impozitelor și proiectelor sale fi-nanciare”.

Londra, 21 Februarie. Burii au fiesc ca între Vercening și Iohannesburg să deri-zeze un tren care ducea chiar munșunile de bașcul trebuincios lui Kitchener. Îndată dup-trenul deraiat venia un altul în care Kitchener se întorcea dela De Aaar la Pretoria. Trenul acesta era cărușat și provăzută cu tu-vărt, așa că Burii n'au mai putut să ia mu-nșunile din trenul deraiat, și și stăteau gîti cu carele și furgamele.

Burii au mî făcut să deraieze și un tren, aproape de Naauwport. Mai mulți șicri și au perdut viața.

Londra, 22 Februarie. Din Me-bourne se telegrafează, că colonii Noua Zeelandă, Valosul și Victoria nu mai vor să trimită trupe în Transvaal.

Kitchener, care plecase să conducă în șeptemăna trecută în persoană goana în contra lui De Wett, a șosit erii din De Aa la Pretoria, ceea-ce pare a dovedea că toată truda i-a fost zadarnică.

Din Munții-Apuseni.

Câmpeni, Sf. 3 Ierarchi, 1901.

La alegerea de paroch al II-lea încodată. Motivele din cartă am scris. — La adresa „Tribunei”. — Unde dai și unde creapă. Abuzurile de la Algere. — Un protocol de alegere cu foaie albă la mijloc. — Sibiul de astăzi și încheiere pentru acum.

La Câmpeni s'a făcut alegerea de preot și gendarmi, la Mărișel cu gendarmi, în alte locuri earăși se întregesc posturile bisericești, far' a considera cătuși de puțin Statutul organic și Regulamentul pentru parochii. Astfel de procedură produce nemulțumire, fierbere și crize în biserică, — unde din contră ar trebui să domnească pacea și dragostea creștinească.

M'am crezut dator a scrie în chestie și așa s'a născut scrisoarea mea publicată în Nr. 2 din a. c. al „Tribunei Poporului”. Pentru că văzând cu ochii mei cele petrecute în prima noastră parochie din Munții-Apuseni, în Câmpeni, — aflând din izvor autentice minimele din Mărișel, unde poporul a fost terorizat și amenințat mai rău ca la alegerile dinale, — m'am cutremurat.

În cadrul constituției patriei comune, încă-cum a fost și se iertat generalul Doda, Românul nu are loc, — bucuria și mângâierea noastră era biserică străbună cu legile ei democratice și constituția sa liberală, câmp deschis de activitate rodnică pentru noi toți.

Și să te pomenesti deodată, că marea operă a celui mai mare și mai genial bărbat al bisericii noastre, — nu e decât o coală de hârtie tipărită în mâinile epigonilor săi, — să vezi, că acum nici în cadrul constituției sale bisericești, Românul, opincă, nu mai are loc, — să ai nervi de hipopotam și nu poți să rămâi rece, să nu zici nimic. — „Vai de biet Român, săracul...”

Dar' unde dai și unde creapă!

Scrisoarea mea a provocat o adevărată furtună, deși, iată o mărturisesc, n'am spus încă, decât o frântură din adevăr. S'a insistat din anumite locuri, ca negreșit să mi-se răspundă și am primit deja un răspuns în Nr. 13 al „Tribunei” din Sibiu și o întimpinare în Nr. 17 al „Tribunei Poporului”.

Deși nici răspunsul, nici întimpinarea, nu slăbesc întru nimic sisele mele, și așa aș putea ușor să trec peste ele la ordinea zilei, însă chestia în sine e

cu mult mai însemnată, răul foarte amenințător, — așa eu mă cred dator din nou a lua cuvântul, cu permisiunea Onoratei Redacțiuni.

Am câte-va cuvinte atât la adresa d-lui corespondent, cât și la adresa „Tribunei” și la sic cuvintele acestea, cu toată sinceritatea, fără să am vre-un cuget rezervat și fără răutate. De „Tribuna” din Sibiu mă mir, că publică astfel de lucruri urite, cum e răspunsul ce mi-s'a dat mie! Unde ești tu, falașul nostru stindard de odinioară? unde ești, unde ești?

„S'a stins viața falniciei Veneției...”

Pentru-că a desbrăca pe un om în public de toată omenia, după-cum o face aceasta răspunsul din „Tribuna” cu Păr. Motora, mai merge, căci omul e viu și se poate apăra, a sumi însă masa poporului din Câmpeni: vite, boi, gunoii, găngăvi, dobitoace și altele, a scoate pe morții de acum 50 și 100 — 200 de ani din morminte și a-i desbrăca de toată firea omenească, după-cum se face aceasta cu strămoșii Păr. Motora, să nu fie cu supărare, dar' așa ceva nu merge în veacul de acum, între oameni cu pretenții de cultură, cât de cât și într'un siar, ce mai dă ceva pe zisele sale, sau nu merge.

Precum eu arune ziarul la o parte, iadată-ce văd, că se fac certe personale într'insul, tot așa face marea majoritate a publicului. Lumea s'a urit de așa o marfă, când nu e nici un interes general mai de seamă la mijloc, când nu se combate un curent, ci numai ură și răsbunare personală e în joc.

Pentru-că, dacă vorba e de greșeli, unde vei găsi omul, care, cu voie, far' de voie, să nu fi făcut nici un pas greșit în viața sa?

Precum pe mine nu mă împoartă, că cine scrie, deși o știu că cine, și aș avé cuvinte să apăs condeiul, tocmai acum, când sunt atacat, — tot așa mă rog să discutăm serios și fără patimă, având în vedere adevărul și faptele petrecute sub ochii noștri. Soboli se pot prinde și pe dealul Ciocului și pe aiurea.

Dar' să venim la obiect.

Am și mai sus, că răspuns, care să răstoarne sisele mele, nu mi-s'a dat și sunt în plăcuta poziție a constata, că nici nu mi-se poate da.

Pentru-ce?

Pentru-că adevărul nu e ca paragraful (§), pe care ori-cum l-ai întoarce și suci, tot paragraf și tot strâmb rămâne; adevărul

însă e ca untul de lemn, pune-l unde-l vei pune, el ese la suprafață.

Ar fi, cred, destul pentru Onor. public, să spun, că scaunul protopresbiteral al Câmpenilor a dificultat alegerea de al II-lea preot pentru Câmpeni. Mari neregularități și mai-ceva, au trebuit să se întâmple, când un scaun protopresbiteral a avut cutezanța să nu aprobe lucrul săvârșit de un comisar-asesor-consistorial!

Cetiți, dar nu vă mirați de minunile Sibiului de azi!

Eu ce am fost zis în scrisoarea mea?

Eu am fost zis, că în chestia întregirii postului al II-lea de paroch în Câmpeni, nu s'a observat legea; de masa poporului, de voința lui, de biserică vie, nu se ține cont. Adecă să vorbim mai la înțeles: Păr. Motora, cu știrea Sibiului face încă două clase, ca să poată concura, că de alegere era sigur și avea promisiunea, că va fi pus în candidație. Se știe și nu se știe cum, destul, că pe Sibiu îl apucă dragostea în timpul acesta pentru un alt concurent, pentru clericul absolvent Palade, tot de-ai noștri, din Câmpeni. I-se permite, se zice a fi fost provocat chiar, unui alt cleric absolvent Teodor Orlea, tot de-ai noștri, din Câmpeni, să concureze și d'nsul, vedeți d-voastră, ca să se dea lucrului nițică miros constituțional, întocmai cum fac pretorii la alegerile de primari și notari. Și să nu se uite, că di Orlea s'a fost retras de mult, și la doi ani și jumătate i-se dă voie să concureze din nou! — Asta e curat după-cum prescrie Statutul organic.

Dar să vorbim și mai la înțeles.

Sibiul cassează drepturile autonome ale parochiilor. Ori-unde devine un post vacant, numai de cât își caută candidat, între clericii absolvenți, între clericii și pedagogii din seminar, în sfrășit, unde poate. Și dacă Sibiul a apucat a promite (autentic) o parochie cui-va, alții pot să aibă în cap toată știința lumii acesteia, ei rămân, cum a zis Eminescu: „Privitori ca la teatrul...”, curat ca la teatru. Și apoi urmează comedie, dramă, tragedie, operă bufă, după timp și împrejurări.

În direcția aceasta nu mi-s'a răspuns nimic.

Și ce am mai fost zis?

Am mai fost zis, că ceea-ce Păr. asesor M. Voileanu a făcut în Câmpeni e un abus, o volnicie — fără păreche, ce-i drept, nu pot să zic — ear' protocolul luat în chestie e un act fals.

Pentru-că n'a deschis sinod parochial electoral, nu s'au ales bărbați de încredere, nu s'a cetit lista alegătorilor; mai mult, chiar întreat fiind în biserică de poporul adunat, a negat, că în ziua aceea are să se facă alegere. Cei patru gendarmi postati la poarta eforiei, nu permiteau intrarea decât numai la câte unul de odată. Așa-dar' unde e aci sinodul parochial electoral, unde e Statutul organic, legea unde e? Gendarmii, pretorele, Păr. comisar și încă vr'o 2—3 inși, nu pot fi considerați drept sinod al primei parochii ortodoxe din Munții-Apuseni!

Am fost combătut în punctul acesta?

Nu am fost.

Dar' mai am să adaog ceva, ce am aflat ulterior și aceasta face vîrf la toate. Protocolul e scris de două mâni, adecă în parte a fost adus gata dela Sibiu. Încheierea lui e făcută așa, că la mijloc s'au lăsat foi nescrise — fără trage linie de-a întregul peste spațiul rămas gol! — Nu cumva pentru addenda s'a făcut lucrul acesta?

Am mai zis, că la Sibiu de geaba ne-am adresat aproape cu o duzină de rugări, n'am fost învredniciți nici de un cuvânt măcar.

Dacă am rămas, după serviciul divin, în biserică zidită de părinții noștri, spre a schimba o vorbă, două, despre propriile noastre nevoi și necazuri, am fost arătați la oficiul politic, că am zănut adunare nelegală, au fost unii din noi dedepșiți în bani și aruncați în temniță, — de aceea am fost siliți să cerem de la pretură să ne permită a ne consulta măcar în cimiter. Ni-a permis și așa am scăpat de alte pedepse în bani, de altă temniță. Adecă noi suntem călcați în picioare, și tot noi hoții de păgubași.

În fine am mai zis, că masa poporului din Câmpeni ține la Păr. Motora, ear' pe candidatul Palade nu-l vrea. Așa în treacăt am făcut lucrul acesta și combatutul meu aci m'a asemănat pământului, cu convocare la 70 voturi, câte a căpătat candidatul Palade, din peste 500, câte ar fi să fie în Câmpeni de aproape 3000 suflete. Bine, dar' prin aceasta eu nu am zis, că doară Păr. Motora ar fi aflat praful de pușcă, ori că nu l'ar fi aflat candidatul Palade, de nu-l luau Chinezii și Nemții pe dinainte. Sunt oameni de treabă ambii, însă noi lege avem și la turmă nu este permis ca păstorul să sară peste gard, sau pe aiurea, ci pe ușă, alt-cum e abus, e volnicie și ne jucăm de-a alegerea. Firește, după așa o procedură urmează pacea și

Poesii populare.

(Din Tecșugii.)

Astă vară-mi era bine,
Că era mândra cu mine;
Dar acuma mi mai rău,
Că s'a dus din satul meu.
Te-ai dus, mândră, m'ai lăsat,
Nu ți-e jale și bănat?
Nu-ți pare, mândruță, rău
După pușorul tău?

Cântă cucul la tufol,
S'a dus mândra dela noi;
Cântă cucul pe pirlas,
S'a dus de mare necaz;
Cucul cântă'n săcătura,
S'a dus și nu mi-o dat gură.

Tăcu-ți gura unui om,
Care mă scoală din somn,
Și nu mă lasă să dorm;
Vine pe la miez de noapte,
Când dorm dujmanele toate,
Și-mi șade la ferestură,
Și mă prinde de mână;
Eu mă tresesc spăimântată,
Și mă scol și-l chem în casă;
Ear când pleacă dela noi,
Plângu-mi ochii amândoi,

Dar și badea lacrimă varsă,
Când se duce și mă lasă.

Frunză verde de trifoi,
Sărac dorul dela doi,
Umbli noaptea pe la noi.
Dorul dela badiul meu,
Umbli noaptea pe păru,
Ear dorul din cela sat,
Trece după deal înalt
Și vine la noi în sat,
Și intră la noi în casă,
Să vadă, unde-s culcată.

Frunză verde, lemn frumos,
Dela noi pe riu în jos
Cântă cucul de p'o casă,
La o fată și-o nevastă.
Taci, cucule, nu cânta,
Nu-mi mai strica inima,
Că lor le poți tu cânta,
Că mi-au stricat dragostea.
Nevasta-mi fură bărbatu,
Fata mi-o luat amantu.
Nevasta imi strică traiul,
Fata-mi fură tot alaiul,
Dare-ar Dumnezeu de-ar da,
Cucul de n'ar mai cânta
Să-mi strice dragostea mea!

Vecină, dragă vecină,
Dacă-ți pare ție rău,
Că-ți iubesc bărbatul tău,
Nu-l mâna sara la noi,
Că-i e drumul pe la noi;
Eu sunt muere miloasă
Și îl chem la noi în casă,
Că-i e frig, să se încălzască;
Ear când se duce la moară,
Hodine la mine'n poală,
Ear dela moară când vine,
Se culcă'n brațe la mine.

Mult mă mir și mă gândesc,
În cotro să mă pornesc,
Cu mândra să mă întălnesc.
Zică cine câte-o vrea,
Eu mă duc la mândra mea
Să mai povestesc cu ea,
Că pân' mor n'o pot uita.

Frunză verde bob și linte,
Nu-i ca badea om cu minte,
Că mergând la noi pe vale,
S'abate puțin din cale
Și s'abate cătră casă
La mândruța lui frumoasă,
Și mândra cu drag zimbeste,
Inima-ți întinerește
Și de noi nu mai gândește.

Culese de: Samson Cioran, june.

(Din Cuvin.)

Frunză verde foaie fragă,
Departa ești, mândră dragă;
Eu departe, tu departe,
Doné uliți ne dosparte,
Doué ulițe și-o vale,
Nu pot mânca de-a ta jale.

Mândră, mândruța mea,
Mândră ești la maică-ta,
Mândr'ai fi nevasta mea.
Tot vorbesc în sat la noi,
Că ne iubim amândoi.
Lasă satul să vorbească,
Numai popa să trăiască
Să ne poată cununa:
Pe mine și pe mândra.

Frunză verde călăpăr,
Maică, doi feciori mă cer,
Unu-i negru, altu-i bël.
Frunză verde de măr dulce,
După bël, maică, m'as duce;
Frunză verde de măr acru,
După negru meargă dracu.
Măi, bădiță Niculiță,
Când meri seara pe uliță,
Flueră în fluieră
Să ies afară'n portiță
Să-ți dau puțină guriță.

liniștea în biserica respectivă, dar cum și pentru ce?

La tot cazul rămâne adevărat, că noi, arhiepiscopii, am ajuns cu constituția în zodia racului, încât, azi-măne, Sibiuul o să ne impună și crâșnic și clopotar. Aci apoi, să nu fie cu supărare, dar' Congresul are cuvânt, dacă Statutul organic e pus la dosar, nu numai la noi, în Câmpeni și la Mărișel, ci de-a lungul și de-a latul arhiepiscopiei.

Câmpenarul de bisuină

Probleme actuale în instrucție și educație.

(Continuare).

Prin aplicarea metodei intuitive în școală, s'a făcut cel mai mare serviciu instrucțiunii. Nefericirea e însă, că nici până în ziua de azi nu se aplică acest metod în toate școlile, și chiar acolo, unde se aplică, nu se aplică corect. Nu se aplică, fiindcă aci se recere o pricepere și o activitate mai mare. De aceea, în cele mai multe școli se practică și azi mecanismul, în unele mai mult, ear în altele mai puțin. Și apoi acest afurisit mecanism e cauza, că elevii sunt un simplu „fonograf”, vorba domnului Traiță. Instruit în mod mecanic, băiatul va ști numai aceea, ce 'și-a însușit dela învățătorul său mecanicește. Dela sine nimic, fiindcă el nu stă pe picioarele sale; nu e capabil a forma o simplă judecată.

Instrucțiunea făcută pe baza intuiției în legătura cu analiza, e strengătoare, interesantă și ca atare, bășii învăța cu plăcere și cu ușurință. Iovăț, pentru-că aci băieții sunt activi, învățătorul prin întrebări îi conduce spre a afla adevărul. Ei combină, ei judecă. Ear despre un astfel de metod nu se poate susține, că storce sucurile vitale din micuții copilași! O instrucțiune de natura aceasta ascute, agerește și nu timpește mintea, abună-oră ca mecanismul. Dacă acesta da, nu numai că storce sucurile vitale, dar totodată e și omoritor de suflet!

Și apoi trebuie să se știe, că scopul instrucțiunii e dublu: scop formal și scop material. Deci instrucțiunea trebuie îndreptată spre ajungerea ambelor scopuri, și îndeosebi să fim cu atențiunea la scopul formal. De aceea e greșit a se pretinde, că instrucțiunea, fără privire la scopul formal,

să se facă în direcția, de a-și însuși băieții numai cunoștințele cele mai necesare pentru meseria lor. Greșit, pentru-că menținerea școlilor e a crește oameni cu judecată, oameni capabili, de a pute înțelege și face deosebire între lucrurile ce le vin înainte în viața lor. Ear astfel de oameni se pot crește numai prin agerimea minții lor. Nu mai acest fel de oameni vor pute face deosebire între bine și rău; între binefăcătorul și răufăcătorul lor. Dacă acesta este scopul cel mai însemnat: e primul scop al școlilor!

Dacă dl. avocat Traiță a făcut trista experiență în școli, că el vii n'au fost stăpâni pe răspunsurile lor, atunci nu principiul de intuiție li-se pot atribui aceste scaderi, ci din contră: în școala aceea s'a aplicat metoda mecanismului, care face pe elev un instrument orb și-l provide cu cunoștințe, numai cât timp se află pe băncile școlilor. Dacă e imposibilitate, după experiența de până aci, ca elevii să fie așa de mărginiți în cunoștințele lor într'o școală, în care s'a practicat metoda intuitivă corect. Zic corect, pentru-că și mijlocul cel mai potrivit, fie de ori și ce natură, dacă nu e aplicat corect, nu duce la scopul dorit.

Ca exemplu special, dl. avocat Traiță aduce predarea gramaticii în școala populară; studiu, cu care d'asa se ocupă de mai multă vreme cu o mare pridiilecțiune. Nu-l înțeleg însă, ori mai bine zis, nu înțeleg cauza, motivul, ce-l îndeamnă pe d'asa a fi așa mare dușman al predării părților vorbirii în școala populară? Ori se poate preda acest studiu și în altă formă,—fără alterarea scopului, ce-l urmărim prin predarea acestui studiu în școala populară? Și care e scopul ei? De sigur, ca și la celelalte discipline școlare: scop formal și material. Adică, în primul rând agerirea minții, ear în al doilea, a învăța pe băiat a vorbi și scrie corect. Și apoi e cu puțință scrierea corectă fără a cunoaște părțile vorbirii și flexiunea lor? Dacă admitem una ca aceasta, atunci cu tot dreptul putem susține, că ori-cine poate fi bun zidar, fără a cunoaște calitățile materialului de clădire, ori cineva bun pictor, fără a cunoaște natura colorilor întrebunțate de el.

Galșa.

Iuliu Groșorean.

(Va urma).

Recenziune

asupra cărții „Predice ocazionale și funebrele” de Dr. Em. Elefterescu (1900), scrisă de Ioan Nicorescu, preot în Jabor.

E o datină în literatură, ar trebui însă să nu fie datină, ci lege—ca după apariția opuselor mai de valoare să li se facă opurilor recensunea sau critica, fără privire la autor; să se critice cu temei, ca publicul să aibă folos, căci nu toți dispunem de bibliotecă ca să putem urmări pe autor, de n'a prezentat rodul său propriu, sau că de-ar s'a scobori la rolul de pl-gator; ear' o venind manentă în cerc ale doctriinei sau fiind opul de altă natură, să se poată la eventuala ediție corege și respective simplifica. Acestea le socot de avantagiite critice, așa ca ori-ce lucrare din sfera literaturii să fie și bine criticată.

În literatura altor popoare se și practică aceasta, la noi însă indolența multor bărbați de școală cu titluri, cu prea puține excepțiuni, li a legat peana de-a scrie ceva, dar' a mai critica... e prea mult... ear' comoditatea le pune adevărată strajă gurii lor. Ce folos avem noi, dacă munții nu produc nimic? și dacă totuși ar produce, apoi ce folos simțim, dacă se screme muntele și naste șoarece? E r' lumea mare i-a ținut de „Montes auri”; — amară descădejte! Cum vrem să ne avântăm în literatură, când nici semne de viață nu dăm! Și nu ne putem plânge de loc că n'am avut oameni, ca slăbănogul „Doamne om nu am”; avem destul! Și lacul cu puterea de vindecare e aci, adică literatura, prin care un popor viează și se afirmă azi în lume cu avânt, numai atât, că voia ne lipsește, suntem învățați rău. Dacă ni am câștigat oleiu destul în candela spirituale — o lășăm aprinsă cu deadinsul, numai că pământul ne este, că o ascundem sub „obroc”; se pun învățații noștri de azi în flagrant contrast cu sublima învățătură a Mântuitorului lumii, care ne-a învățat: „Nu mă având lumioară pune sub obroc, ci o pune în sfeșnic pe masă ca să lumineze tuturor!”

Din înțelesul cel mare al acestor frumoase cuvinte dumnezeiești purcezend, m'am hotărit a eși cu recenziunea prezentă în public.

Deși mă simțese puțin chemat, și o fac aceasta în locul altor pene cu mult mai destere și cu aparat stierții: în abundență, dar' ce să facem, dacă voia l're de tot laxa.

Apoi intervalul dela 10 Februarie 1900 de când a apărut cartea, de care mă ocup,

tucă e destul de lung, ba și prea trecut, ca să revenim cu o critică. Întru cât mi-e cunoscut, nimeni n'a venit cu nici o critică în această chestie dintre cei de dincoaci, până nici foile noastre nici măcar pe deasupra să fi făcut vre o privire cât de fugitivă, ci s'au mulțumit cu simpla înregistrare, că au eșit de sub tipar cutare predici. Nu e destul, ci ele trebuie bine cernute, că nu e cu puțință să nu smintim, și earășii critica e și o încurajare pentru autor și în multe cazuri o îndreptare prea bună. De aceea la critică nu e de căutat în fața celui ce a scris, că e pentru exemplu doctor etc., ci la aceea că ce a produs. Atunci e critica cu rod atât pentru public, cât și pentru autor.

Avându-le acestea în vedere, nutresc firma speranță, că nici o critică din partea noastră dl. Dr. Em. Elefterescu nu va lua în nume de rău, dacă îndrăznesc a-i face recenziunea asupra opului mai sus numit.

Înainte de-și intra în meritul lucrării, constat o diligență mare dlui autor în ce privește adunarea materialului și aranjarea aceluia, nu însă ce privește mieșul lucrării, care nu e al dlui autor, ci numai o simplă decopiere și încă fidelă reproducere a altor autori de dincoaci, ad literam, încât cu regret constat, că „Predicile ocazionale și funebrele” ale dlui Dr. Em. Elefterescu, apărute în București, sunt o adevărată plagiatură. Plagiatura se prezintă cu atât mai mare, cu cât dl. autor în prefața cărții sale nu indică nici un izvor, de care s'ar fi folosit la compunerea cărții, ci din prefața opului poate ori-cine conchide lămurit, că constituie produsul său propriu, neavând amestec străin nici de o lotă sau cirtă, pe când adevărată realitate e o plagiatură peste fire, ceea-ce nici că admit că vre-un autor s'ar fi demis vre-odată la rolul de un așa mare plagiator, ca dl. Dr. Em. Elefterescu. Mă cuprindem mirarea, cum de un bărbat cu așa frumoase pregătiri să comită o așa de mare greșală în literatură, nu numai de a-și însuși ideile altora, ci a se face și stăpân peste rodul muncii altora, dându-se după abia două decenii că domnealul e adevăratul autor, fără pic de genare. Aceasta nici atunci nu-l succedea, dacă literatura noastră ar fi fost în leagăn. Sau poate va fi crezând că, fiind o secetă literară îngrozitoare (cuvinte din prefața cărții) autorilor li-e ertat ori-ce, numai să scrie; au trecut timpurile când un fericit înaintaș al nostru, bărbat celebru, îndemna mai virtuos tinerimea cu cuvintele: „Scrieți, copii, ori-ce, numai scrieți”. În timpul acela era lipsă imperativă de-a da semne de viață, să fi fost a-veea măcar și numai la aparență.

Frunză verde rug întreg,
P'angă casa mândrii trec
Cu nimica nu m'aleg;
Dac'aș ști că m'aș alege,
De trei ori pe zi aș trece,
De-ar fi paie prin ocol,
Toate le-aș face porșor
Nu le-aș face cu furca,
Ci le-aș face cu mâna,
Doară noi ne-om cununa.

Frunză verde lemn uscat,
Mândra mea m'a descântat.
Frunză verde iedera,
Lucră, maică, ce-i lucra,
După vâdov nu mă da;
Eu tinără, cu papuci,
El o-avé grije de prunci;
Frunzuță verde de plop,
Merga-oiu singură la joc;
Frunză verde lemn uscat,
După cela dintr'alt sat.

Dacă vede că și-e dragă,
Nici în seamă nu te bagă;
Pe la alții capuși pleacă,
Închinare să le facă,
Dar pe lângă tine trece
Iute și cu sânge rece.

Batăl, Doamne, și'l ia drace
Pe cine nu îmi dă pace,
Să trăiesc cu cine-mi place.

Culese de: *Nicolae Sârăb*, june.

(Din *Cacova*.)

Fă-mă, Doamne, ce mi face,
Fă-mă puiu de pițigoiu
La mândruța pe rășboiu,
Să i număr eu firele
Și să i sărut buzele.

Pentru sărutat curat
Nici popa nu dă păcat,
Pentru sărutat cu treabă,
Nici popa nu te întreabă.

Până nu aveam drăguță,
Imi părea noaptea micuță.
Ear de când drăguță am,
Noaptea-mi pare cât un an.

Mândra naltă și subțire,
Mult mă mai scoate din fire,
Că de când o am îndrăgit,
Unbu ca un rășcit,
Tot pșzind pe la porțișă,
Numai pentru-a eși guriișă.

Frunză verde de gutui,
Gură ca la lelea nu-i,
Nici nu-i dulce, nici sălcie,
Numai cum îmi place mie.

Dorul mândrii de n'ar fi,
M'aș culca, m'aș hodiți,
Dar zău dorul mândrii este,
Noaptea din somn mă trezește.

Când vâd pe mândra că rîde,
Înima-mi începe-a plânge,
Dar plânge de bucurie,
Că eu știu că-mi rîde mie.
Rîde, mândră, ori la cine,
Înima-ți fie la mine.

Frunză verde măgheran,
Două trei mândruțe am,
Pe tustrele le aș iubi,
Cu badea nu știu vorbi.
Care mie m'ar plăcea,
Nu cutes de maică-sa.
Una-i vecină cu mine,
Aș iubi-o mi-e rușine;
Care-i mai depărțitor,
Mult suspină de-al meu dor.
Taci, mândră, nu mai jeli,
Că pe tine te oi iubi,
Numai vara de ar veni,
Să ne putem întâlni.

De trei zile beau vinars,
Ca să-mi treacă de necaz;
De trei zile beau la vin,
Și setea să mi-o alin;
De când beau și nu mă mbăt,
Vinul s'a făcut oțet
Și de mă și mbăt vr'odată,
Mândruțița mă desbată,
Dându mi gura câte-odată.
Bată v'ă crucea, neveste,
Gură ca la voi nu este,
Și v'ar mai bate și focul,
Fînd-că 'mi-aș mâncat norocul.

Spune, mândră, și găcește,
Codru de ce 'ngălbinește?
Codru de zăpadă grea,
Ear eu de dragostea ta.

Mândruță, frumoasă ești,
Ziua când te rumenești,
Ear când ești nerumenită,
Ești ca via neplivită.

Cât e câmpia de mare,
Nici o dragoste nu are;
Cacova-i sat mititel,
Toată dragostea-i în el.

Culese de: *Diomid Bedeleian*,
stud. pr.

cum încă lucrul mult-puțin a luat altă față. Ea că prin nisuița anumiților bărbați devotați neamului a ajuns pe acea scară, încât și literatura noastră numără destul între literaturile popoarelor din Europa. Visurile Românilui stau mult puțin realizate, încât nu mai avem teamă că ne pierdem, de aceea umbra de demult nu mai are influință asupra presintului intrupat, și dacă se mai și arată, apoi devine absorbită prin lumina prezentului.

Simțim și noi cei de dincoaci seceta literară și sunt necesitate să revin ează și să constat, că bărbații noștri cu pregătiri prea frumoase, ca puține excepții, nu produc nimic; dar' pentru aceea că dau câte ceva la lumină, trebuie să țină bună seamă ca să se prezinte publicului doritor după lectură mai ales din sfera elocinței sacre cu produs propriu, sau și prelucrări, numai că atunci e indispensabilă indicarea izvoarelor în prefața cărții, ceea-ce dl. Dr. Em. Eleftherescu a întreprins a ne spune.

(Va urma.)

Tragedia unei împărătese.

În Cannes adeseori veți întâlni în cursul sezonului o damă bătrână, cu părul alb, preumblându-se în sus și în jos, obosită și neîngrijită, pe promenada orașului luminat de soare. Ea merge la dreapta unei persoane mai tinere din suita sa, urmărită fiind de trecătorii cari clătină încet din cap când o văd. Englezii își îndreaptă cu predilecție aparatele fotografice asupra figurei piecate a acestei femei, ca să ducă în patria lor o fotografie instantanee a împărătesei Eugenie.

De trei decenii această stea s'a stins pe orizontul Europei. Ea e aproape uitată și numai rare-ori rădește câte o frază despre existența și soarta ei; atunci mai știe câte un cetitor: „Ah, asta mai trăiește...”

Da, ea mai trăiește. Încovoiată de sbrucimările suferite și trupești își ținește faptura de aci până colo. Dacă se mai poate numi asta viață! Neliniștită se trudește ca să-și găsească ușurarea suferințelor, cari o chinuiesc și ca să scape de desperare, care o urmărește decând a pierdut totul: Frumsețea, sănătate și tinerețe; tron, bărbat și copil: totul, totul! Tipul ei plutește nehotărât în istorie, înfățișat și caracterizat de partidele politice.

Nenorocirea a făcut să-i cadă cupa din mână; renumele vanei, chochetel iscoditoare de mode, imputarea că ea ar fi fost pricinuitoarea războiului franco-germanic

și atraseră negreșit — osânda mulțimei.

Mama fostei împărătese Eugenia a fost fiica unui negustor de vin cu numele Chirepatric din Malaga. Prin ambiția și frumsețea sa ea a devenit nevasta contelui Montijo.

Maria Eugenia, viitoarea împărăteasă, era deja pe lume (5 Maiu 1826), când mama-sa avântându-se în planuri puțin morale își îngroapă liniștea și einstea casei, aruncându-se în aventuri galante; știa să atragă pe bărbații distinși și astfel se viri la Curtea spaniolă. Ea deveni prima damă de onoare și aceasta avu mare influență asupra Eugeniei, care era în floarea vârstei. O parte strălucită, — era ținta ei. Pe ducele de Beruida și Alba II alesese mama pentru Eugenia. Dinca îl sili să se declare, acela însă, contra așteptărilor, se decise pentru fata ei mai în vârstă, pentru Francisca. Eugenia iubia pe ducele; se zice că ar fi luat otravă și nereușita încercării de sinucidere a influențat asupra nervilor ei, — de cari și astăzi suferă. Viața frumoasei fete blonde a trecut ani de-a rândul între claustru și călătorii aventuroase. Mai târziu, a petrecut eazăși la curtea Isabellei.

Era în Spania, pe la sfârșitul anilor treizeci, când Napoleon a cerut-o în căsătorie. Eugenia însă — îl refuză printr'o scrisoare stilizată magistral; destinul însă a făcut, ca îndrăgneațul bărbat să audă asemenea apostrofări mai de multe ori și ca împărat.

Napoleon devenind domnitor, a văzut Eugenia timpul sosit, ca să pună la cale o nouă apropiere. Interesul svăpâinat din nou se deșteaptă în inima lui Napoleon pentru Spaniola ademenitoare; solicitarea lui din nou, opunerea ei îndemnată, au dus până în sfârșit la cununie.

Imposanta inscenare a intrării împărătesei în Tuilerie, biruința demnității ei, frumsețea, spiritul ei, față cu cei mai aspri adversari, au cucerit. Toată Europa a început să i-se prostearnă la picioare, când, după războiul crameic i-s'au urcat lui Napoleon acțiunile. Principii europeni se împăcaseră cu prejudiciile lor și cercetară Curtea franceză; și când, la 1856 s'a născut principele imperial, toată Franța s'a bucurat. Poziția împărătesei a devenit cu mult mai importantă.

În căsnicie însă s'a sfârșit cu bunul mers.

Napoleon își înșela nevasta, fără-ca să facă secret, cu contesa Baurgard; se vorbea deja despre divorț.

Și au început a nu se mai cunoaște decât cusururile împărătesei franceze.

Se știa, că e vanitoasă și îndrăgneață, iubitoare de pompă și neobosită în iscodirea modelor.

Stăruiește pe lângă damele civilizate să poarte păr fals și văpsit, trene lungi, șaluri turcești, gulere bărbătești, rețele de păr, nevăzute, bluze „garibaldi”, și — crinolone. Se cunoaște puterea ei în împărăția modelor; și odinioară o laudau!

Nu atât de populară devenise și lăudată ca mamă îngrijitoare, ca binefăcătoare și ca femeie religioasă. Pentru prietenie însă avea un sentiment profund.

E caracteristic, că în viața acestei femei superioare au mare rol, hotărâtor, prezentimentele întunecoase.

În decursul celor mai pompoase serbări, în timpul când Napoleon era la culmea puterii sale, o ceprindeau sentimente chinuitoare; nu arare ori se întempla-că se repezia din sălile luminate în capela de casă, chemând pe Creatorul în ajutor. Când lumea știea la picioarele ei, o chinuia un presentiment de prăbușire; deja pe drumul dela biserică, unde s'a cununat cu împăratul Francezilor, i-se părea că vede fața tristă a Mariei Antoinette.

Și în adevăr a sosit ziua, când a trebuit să părăsească locul celor mai pompoase serbări, tuileriei — ca un fugar în pericol. Împărăția s'a surpat!

Dentistul Dr. Evans a scos pe împărăteasa fugară din Paris, declarând-o de alienată.

È un grozav capitol din viața ei. Ajunsese pe bordul yachtului „Gazelle”. Peste noapte se ridică un orcan și vaporul e amenințat de a se scufunda; ca prin minune scapă micul vapor. Șapoi, *fosta împărăteasă* s'a dat jos pe pământul Engliterei, unde era să se înceapă pentru dinsa era amărâciunii și a celor mai mari suferințe suferitești.

Și după ce totul a pierdut, ea tot mai trăiește, și în sezonul de vară adeseori o întâlnești în promenada din Cannes.

DIN ARDEAL.

Agnita, Februarie 1901.

Pe ziua de 30 Ianuarie a. c. st. vechiu cu ocaziunea conferinței preoțești s'a convocat — conform înțeleșului avut de Prea On. Domn Nicolau Moldovan, adm. protopresbiterial și învățătorimea din tractul Agnitei.

Laudă se cuvine dascălilor, căci au participat în număr destul de mare și la ședința literară, care s'a ținut în școala română gr. or. din loc. Obiectele de pertractare la ordinea zilei au fost două disertațiuni: una a inv. L. Muntean și alta a subscri-

sului: Despre succesul lor, având și ea partea mea, — las, să povestească alții.

Am făcut subscrișul în punerile consultărilor mai multe propuneri, cari în principiu s'au primit toate. Una însă din ele cu un adaus potrivit de dl. Ierolim Hârtoagă inv., sunt însărcinat din partea acestui corp învățătoresc a o aduce la cunoștință publică. Deci în înțeleșul acestei propuneri și a însărcinării primite față către întreaga învățătorimea română gr. or. din matorul:

Apel.

Având în vedere, că singura foaie conținut pedagogic a învățătorimii gr. or. române a apus din cauză, că învățătorimea n'a sprignit-o nici moralmente, că — și mai ales — nici materialmente.

Având în vedere că prin avizul publicat în Nrul ultim al „Foaiei Pedagogice” — din anul trecut, se dă vrând-nevrând în tregului cor învățătoresc un avertisment de tot naiv și de puțină cultură de inimă.

Și în fine, că „Foaia Pedagogică” era acel călăuz, care te ducea la calea adevărului, ca fără multă bătaie de cap să poți materialul de învățământ în școlile elevilor și în tot cazul priincios acceptat.

Învățătorii și în special următorii învățători din tractul Agnitei: Ioan Patcu inv. Agnita, Nic. Rusu și Ves. Văja inv. Alțina, Ioan Muntean inv. Bărghișia, Alex. Domestianu și Ios. Gligor inv. Bărbant, Alexandru Bărsan inv. Coveșan, Alex. Manuil inv. Fofeldea, Nicolau Sucea inv. Gbișasa-infer., Ioan Tat inv. Ighidul-șou, Georgiu Gheja inv. Humdrabșchia, Ioan Varga, Hârtoagă inv. Proștea, Parbăș Pintece inv. Ruja, Nic. Bugueriu inv. Jăneșteat, George Răgneală inv. Șearșă, Bogdan Muntean inv. Vecerd, Ioan Varga inv. în Vesăud și Simeon Toda — prelungi această Ioan Savu inv. Șulumberg și Emil Mănducea inv. Cinc, cari din cauze binecuvântate n'au luat parte la ședința literară; totuși și în numele acestor doi putem zice că ne privească pe toți aici scrișii Prea On. Domn Dr. D. P. Barcianu de abonare al „Foaiei Pedagogice” la cas, când ar merge reînvia; căci regretăm din inimă spânzura acesteia. — Conștii fiind însă, că numai atâția fiind abonștii, cu greu s'ar mai pute hotărî competenții la redigarea ei și pe mai departe: ne luăm deci voie a face apel către toți învățătorii români gr. or. din patria noastră și în special către aceia, cari au vocațiune pentru cariera învățătorescă: să se adreseze către șefii tractualii cu câte o corespondență, în care să-i avizeze despre aceea: că dîștii, — dacă

Buha (Bufnița) și Ciocărlanul.

— Fabulă. —

Ferindu-se de lumina zilei, o buhă — în toate nopțile — sbura în sus și'n jos, aci așezându-se pe câte-o cracă huhuind, aci intrând prin cuibul altor paseri, prădând și răpiind tot ce afla. Un ciocărlan, ce vestea apropierea zorilor și răsăritul soarelui — pe când buha se îndrepta spre culcușul ei să odihnească, ca în noaptea viitoare ear, odihniță, să apuce calea încotro firea o îndreaptă — în toate diminețile întimpina buha cu: — Bună dimineața, soro buhă! și, în ton batjocoritor: — Cât de dimineață te-ai sculat! Înțelegând buha în cotro merg vorbele ciocărlanului, și-a pus în gând, ca pe căi cotite să se întoarcă la culcuș, să nu mai fie observată. Dar să scape de ochii ciocărlanului! care se scoală până'n zori și se ridică în slava cerului, de unde vede departe și în toate părțile, ear buha, de dragul tainei nopților, nici odată nu se întoarce la culcuș înainte de a vesti ciocărlanul apropierea zilei.

Și-ar fi resbunat amar buha, dacă s'ar fi putut ridica la înălțimea de unde ciocărlanul îi vorbea rîzându-și sub aripă. Veind a-și ascunde mânia, ba să știe rușinea, buha zise către ciocărlan:

— Mă mir, ce te ține, frate ciocărlane, că nu dormi cât e noaptea, ci de câte-ori până'n zori mă scol și alerg în coaci și'n colo să-mi fac rîndul meu, pe tine te aud tot cântând și te văd vagabund!

— O fi, o fi ce știi, soro buhuleană! — răspuse ciocărlanul. — Adecă, cum aș zice: zi-mi gura, până nu i-am zis, nu?

— Ce? cum?!

— Așa, cum auziți și cum și'n faptă e.

— Cel doar tu te scoli mai de dimineață?

— Și adeca tu acuma dela culcușul tău vini?!

— Cum vezi, da.

— Te vinde și glasul. Îți cred, că acuma te sculași — dela vr'o pradă, din cuibul cutarei sermane pășerică și mergi la culcușul tău, ca deseară să apuci calea de aseară, de-alaltăseară și din toate serile și nopțile. Ori-cât ai coti, ori-cât te-ai feri, soro buhuleană, lumea acum ne cunoaște: care când ne culcăm, care când ne trezim și care unde apucăm.

Opărită de adevărul vorbelor ciocărlanului, buha nu mai adause nimic, ci alergă la cuibul său.

Și între oameni sunt — și încă mulți — cari, ca buha, nopțile le petrec în nedormire: pe la jocuri în cărți și benchetuiri, prădându-și averea și sănătatea.

Sunt mulți, cari fac din ziua noapte și din noapte ziua, folosindu-se de întunericul nopții ca de un bun privilegiu pentru răpirea onoarei și avutului deaproapelui și, ca să-și ascundă păcatul și rușinea, ale lor păcate le atribuie altora, chiar pe nedrept.

Când însă lumea îi cunoaște: își trag capul între umeri și privirea și-o pleacă la pământ, ba își strămută și domiciliul.

G. Bodnariu.

POVESTEA

Unei Coroane de oțel.

Scrișă anume pentru țărâtime.

De

GEORGE COȘBUC.

Oastea.

2. Pedestrimaa.

(Continuare.)

În războiul dușmanul și e dușman numai câtă vreme are armă și se apără. Îndată ce asvîrte arma și se dă prins, ori

după ce-a căsūt rânit și se luptă cu durerile ori poate cu moartea, trebuie să ai milă de el, ca de ori-ce om. Nu e creștinește să-l batjocorești ori să-l omori.

În fierbințeala mâniei, se întempla că soldații omoară fără milă pe dușmanii cari se dau robii și chiar pe răniții cari se svircolesc în țărînă. Dar mânia e una, și voinicia e alta.

În războiu se joacă soarta cu oamenii, și se poate ca biruitorul de azi să fie biruit mâine. Ear dacă ești rânit, și 'a loc de apă dușmanul îți dă o lovitură cu patul puștii, și'n loc să te ajute să te ridici, te stărpunge cu sabia, e aceasta lucru de om? Ce îți dorești să nu și se întemple să bagă de seamă să nu se întemple nici altuia.

Turcii s'au purtat neomeneste cu noi. Și-au bătut joc de cei morți și noștri, mai ales la Plevnița, unde ne-au biruit de trei ori, rămânând cei răniți în puterea lor. Au tăiat cu topoarele pe maiorii Șoșta și Nicolae Ion, pe căpitanii Năstase și Mărcineanu, ear pe câți soldați i-or fi tăiat așa, după moarte, Dumnezeu știe.

Împușeau în glumă luându-se la înțelegere, pe răniții noștri, cari zăceau pe sub redutele lor; trimeteau pe bași-buzuci să omoare pe bieții Români cari rămăneau

cel competenți s'ar simți îndemnați a mai redigia — „Foaia Pedagogică” — și pe mai departe, sunt învoiați a plăti abonamentul de 6 coroane anual Prea On. D-ni Proto-presbiterii și respective administratorii protopresbiterali; să aversez apoi din oficiu pe Prea On. Domn Referent școlar, care fusese și redactor al desamintitei foi, care computând învățătorii abonați, numai decât va putea concluda, că mai puțin o-va redacta și pe viitor sau nu.

Acesta ar fi indemnul propriu, care e cel mai respectabil.

În cazul însă, când acest apel sau poate altul mai potrivit nu va avea succesul dorit, foarte ușor ar pute Prea Venerabil Consistoriu arhiepiscopale să invite pe Prea On. Domn Dr. Barcianu a o redigia și pe mai departe; ear pe Dnii învățătorii a-i sili, să o aboneze. Dacă putem fi siliți a abona, ceea-ce încă nu e nici un rău, ba dincontră un bine; de ce să nu fim siliți a abona o foaie, ca și aceea acum apasă, care ne trebuie ca pâinea cea de toate zilele! Dacă altcum nu merge.

Agnita, la 3 Febr. 1901.

Din însărcinarea corpului învățătoresc din tractul Agnitel:

Ioan Paicu,
inv. ș.

ÎNTIMPINARE.

Primum următoarele:

Deoarece enorabila Redacțiune a dat teren în „Tr. P.” ca cineva să mă atace fără nici o basă dreaptă, vă rog binevoși „iustitiae gratia” a publica și următoarele din cuvânt în cuvânt cu toate interpunctiunile:

„Correspondentului”. Așa-dar și „correspondentul” recunoaște, că eu am cuitant-dela societatea „Petru Maior”, că am fost membru ordinar.

Ce privește enarașionea lungă a „correspondentului”, cumcă „jidani” (nota bene: eu încă odată sic sau ori care altul ori alții) din banii lor mi-au plătit bileta de membru (?) în „Egyetemi kör”; și că cu ocaziunea alegerei de președinte al „Egyetem kör-ului” eu am votat contra „creștinilor” (nota bene: eu adaug încă: ori că eu absolute am votat vre-odată!) dacă nu s „gume rele” sunt unele dintre cele mai mari minciuni, prin cari în sururile sale necua-

lificate „correspondentul” în totala golătate și a „demascat” caracterul său propriu.

Că afirmațiunile sale neadeverate nu le poate nici cu logica compune, e lucru natural. Așa serie „correspondentul”: De altfel dl Alexa Incungiușă (!) societatea românilor (?) universitari, ba ce e mai mult, are cutzanță a ne saluta (!) per „alászólgája.”

Intreb: cum se poate că eu „Incunjur.” (adeck sunt absent de) societatea românilor și tot ca absent (!) salut pe „correspondentul” et comp. („ne”) cu alászólgáj?

Nu e aceasta neputință fizică??

Tot așa afirmațiuni lari-fari sunt etc. publicate de „correspondentul” și atâta li spun, că masca sa lașă nu mă înfrică!

„Dictum-factum!”

Budapesta, în 29 Ianuarie a. 1901.

Cu stima deosebită:

Ioan Alexa,
stud. jur.

Din Banat.

Lângă Murăș, în Februarie 1901.

Abia vĂzurăm mai zilele trecute pe redactorul dela fișica timișoreană, cu frușul său, cari mai eri-alaltăeri fuseră aruncați cu raita 'n sus prin puterea poliției și a 210 voturi dela conducerea acociatiunii funebrele române, unde acești prea rafinați lingăi își vîră mĂnile pĂnă la coate, și estă-i că din nou apar, ca niște nĂlucl la conducerea altui nefericit institut creat de ei pentru ei, numit „Corona”.

Publicul, care cunoaște aceste poote firme, se scĂrbește foarte; d'aceea și cuotiștii acestui institut „Corona”, prinși în lațul lor, cei mai mulți și cu cele mai numeroase cote lasară a cadĂ cotele lor — spre a nu mai da față cu aceste ființe, cari la adunarea generală ținută la 10 Februarie a. c. nu se mai îndemnasĂră nici pe lângă multele imbiate să mai participe decât abia 30 membri adunați — strinși și veniți cu inima frĂntă, spre a auzi mĂndrul mers al acestui necĂjit institut, plĂsmuit intru grele pĂcate numit „Corona”.

Președintele ei, directorul Marian, precum sunt informat, ar fi un cetățean cinstit și modest, n'are însă nici

cea mai primitivă cunoștință de finanțe, cu atât mai puțină idee despre severitatea legii comerciale; el deja își vede sufletul înăcrit de griji — numai privind la cei din jurul său; d'aceea dînsul nu știe acum, cum ar pute să scape teafăr din ghiarele lor.

Cetit-am în o foaie germană din Timișoara și bilanțul „Coroanei”.

Mărturisesc, că pe mine unul, acele note moarte din bilanț nu m'au însușit ca să continuez cu solvirea cotelor, și eată pentru-ce: căci am căștigat trista și dureroasa experiență, că hĂrțile lor, cari ar trebui numite „hĂrțile de valoare” și cari sunt sinonime cu institutul, mult lasă de dorit.

Pro primo, căci atât membrii direcțiunii, cât și officianții acestui institut ar fi căzut deja în conflict cu § 60 alinea ultimă, din statutele „Coroanei”.

Pro secundo, căci mulțime de hĂrți — cambii de acil, dovedesc, că creditul aci se acordă mai mult după ochi și cu prea puțină bătaie de cap, chiar și astorfel de elemente, de unde nu mai este reînțoarcere.

Unele casuri concrete, spre ilustrarea adevărului nici că pot strica; poftim firma Belințan din Moșnița cu sute de coroane și fără destulă garanță. L. Tomici (Baumaisterul redactorului dela fișica), un individ, care nimic n'are de pierdut, măcar că dînsul e marele maistorstică, care zidise biserica din Tergoviște, prefăcută azi în ruine încă pĂnă a nu fi isprăvită, a luat bani grei, fără destulă garanță; P. Ioanovici, bani grei, fără destulă garanță ș. a.

Apoi să mai zică cineva, că „Coroana” nu-și plasează rațional banii și nu face geșeft.

O controlare rigoroasă, cine s'o facă aci? Cei cu musca pe căciulă, cari puțin se cugetă la asigurarea capitalului, ci mai vĂrtos la vĂnarea de aderenți — setoși după împrumuturi?

Sau doară prea vrednicii fișiciei: Toth și Birescu, cari la tot pasul potienesc de greutatea datoriiilor lor, eară dela slovenirea numelui lor în-colo, bĂnd; aceștia să fie celebritățile veghiatoare ale miilor de coroane ale altora, când ei — pentru ei nu se pricepe a chivernisi?! Apoi calitatea caracterului lor??

Tobașii de tĂrg dela fișica însă prea bine au socotit, când în direcțiunea lor au ales acum și pe unii din provincie, cari — dacă nu pot avĂ nasul și ochii aci la examinarea valoroaselor subscrieri de pe hĂrți, cel puțin să fie cine și cu ce să răspundă — când va sĂjunge la peceică — conform legii comerciale.

Ne mirăm mult de curajul celor noul aleși din provincie; dar oamenii numai după ce au pĂșit odată, învĂță minte.

CompĂtimim prea mult pe bi-șii deponenți, cari lĂcomind la mari procente, puțin se cugetă la capitalul lor și mai vĂrtos când acela, numai cu cele 400 coroane — fondul de rezervă se garantează.

Dee bunul Dumnezeu, să fie bine, dar eu nu am nici o nĂdejde în cinstea acelor 2 SchwarzkĂnstleri nașii și finii, cari sunt principalii factori ai acestui institut, de și lipiși pĂmĂntului, d'aceea eu, ca unul, care am deplina cunoștință a mersului acelei nefericite bance, am datorința a atrage încă odată atențiunea atât a cuotiștilor, cât și a deponenților, să fie numai cu ochii în patru, căci vremile grele sunt, eară pentru capitalele lor elocote, pĂnă încă nu e prea tĂrsiu să ceară garanță reală, ca să nu se căiască.

Un cuotist absis.

ECONOMIE.

Reprivere economică de peste săptămână.

Cereale (bucate.)

Prețul dela 20 Februarie n.

Din Arad.

Grăul cel mai bun . . .	cor. 7.64—7.65
Cucurz	5.28—5.25
SĂcară	7.28—7.29
Orz	5.50—5.60
OvĂs	6.29—6.80

Din Budapesta:

Grău în Aprilie . . .	cor. 7.64—7.65
Secară	7.27—7.28
Orz	6.86—6.88

pe dealuri cu gloanțele 'n ei, pe cei ciunțiți de vii de ghiulele. Pe cei prinși în batjo corian, îi omorau de vii, îi dĂmuciau bucăși. Pe un oficer rus în Plevna l'au pus să fugă, după ce i-au spintecat burta, și rĂdeau cu hohot cum se împĂdeca omul în mașele ce-l curgeau din el.

După lupta cea mare au rămas morșii noștri în preajma bĂtĂii puștilor turecești vr'o trel săptămĂni, de se umpluse vĂduhu de miros greu și s'adunaseră corbișii munșilor ca un nor pe câmpie. Turcii nu lĂseau pe sanitarii noștri să se apropie de redute, ca să culeagă morșii, și împușcau și în sanitarii și 'n doctori. Pentru aceasta ne-am plĂns tuturor stĂpĂnirilor, ca să vadă lumea cine sunt Turcii.

De geaba a sĂris Domnitorul nostru lui Osman, să lase pe sanitarii s'adune morșii. Osman a rĂspuns, că nu poate, de teamă ca nu cum-va sanitarii apropiându-se de redute să i ispitească din ochi așezarea și puterea redutelor.

Nu mai după-ce s'au îmbolnĂvit Turcii de miros greu și n'au putut să mai trĂiască în putresirea cĂrnurilor, numai atunci s'a îndurat Osman să ne dea voie să îngropăm morșii.

Asta a fost o pată pe numele cel strălucit al lui Osman. Viteaz om și cuminte, dar la suflet tot pĂgĂn.

Turcii se lĂndau într'o vreme, că au în Plevna vr'o trel sute de fișici de-ai noștri prinși în rĂștimpuri. Dar când au intrat ostirile noastre în Plevna, n'au găsit nici un Român. Se vede că pe toți îi sĂrșise de zile Osman.

Noi am fost cu total alt-fel. În aprinderea mĂnii au mai alunecat și-ai noștri să-și piardă cumpĂtul. Într'o redută la SmĂrdan fișicĂii amĂrșii de rĂul ce li l făcuse focul turecesc, s'au nĂpușit pe Turcii cari își asvĂliseră armele și steteau în genunchi cerĂnd iertare. și i-au strĂpuns cu baionetele. Dar îndată ce și-au luat seamă, s'au oprit.

Sanitarii noștri adunau de pe câmpie tot cu aceeași inimă pe Turci, ca și pe RomĂni. si-i duceau în spatele ambulante. îi culeau într'acelăș pat și le dau aceleăș mĂncĂri. Doctorii căutau pe Turci ca și pe RomĂni, și nici nu le rĂșĂria gĂndul în cap să facă deosebire între ei și-ai noștri.

Așa e creștinește.

Turcii știau bine ce fac ei cu ai noștri și s'asteptau s'o pată tot așa. Se împotriviau din rĂșputeri să fie duși de RomĂni la ambulante.

După cĂderea Plevnei pe secul dintre oraș și Vid. doctorii noștri gĂsiră un oficer turc scĂldat în sĂnge. tĂvĂlindu-se de dureri pe sĂpadă Au voit să-l ridice și să-l ducă la spital, dar oficerul turc se împotrivia

și răcnia par'că ar fi fost dus la înjunghiere, și în grosăa lui se prindea cu mĂna de sĂpadă ca să nu-l ridice ai noștri.

Pe dealul Bucovei, tot într'acelăș zi, căți va oficeri vĂzură pe un dorobĂnș ținĂnd de mĂncĂ pe un Turc trĂntit jos. S'apropiĂră de el, crezĂnd că bate pe Turc.

Nu-l bat, rĂspunse dorobĂnșul, ferrească-mĂ Dumnezeu de pĂcat! Dimpotrivă, vreau să-l duc cu binele la ambulanță, că e rĂnit, și nu vrea de loc.

Turcul s'a ridicat în genunchi. Era bĂtrĂn de vr'o sase-zeci de ani, cu barba albă peste plept, și plĂngea și ținea mĂnile împreunate, rugĂndu-se în limba lui să nu-l omoare. Ai noștri i-au vorbit blĂnd, că doară va pricepe că nu-i va face nimic nimica alta, decât binele, si-i arĂtau că-i vor lega rana din care curgea sĂnge. Turcul tremura din tot trupul și se ruga tot mai vĂcĂrĂndu-se. Un oficer îi dete o țigară, semn că RomĂni nu-i voese rĂul; dar Turcul n'a voit să primească țigara.

Și RomĂni făceau tot așa, când cĂdeau în mĂnile Turcilor, dar ei știau la ce se duc. Era alta.

Pe prinșii turci îi aveam în mĂi și 'n cinste. Cei robiți la Plevna mulțumiau lui Dumnezeu, că au ajuns robi noștri. Oficerii romĂni au dat oficerilor turci loc în corturile lor, steteau de vorbă prietenește cu ei. Ear

dorobĂnșii împĂrțiau lemnele de foc, pĂnea și tutunul cu soldașii turci.

Un doctor povestește o întĂmplare frumoasă, pe cere a vĂzut-o la Tarnu-MĂgurele. Prinșii turci erau pe o câmpie, pĂșiți de dorobĂnșii și n'aveau voie să treacă peste un anumit loc. DorobĂnșii aveau porunca să împuște de-adreptul ori pe cine ar încerca să treacă. Într'o zi un soldat turc a vĂzut un muc de țigară aruncat dincole de linie, și a dat să treacă linia să-l ridice.

Doctorul a înlemnit, ștĂnd că dorobĂnșii are porunca să tragă. Dar fișicĂul nostru, în loc să pue pușca la ochi, s'a plecat și, ridicĂnd un bĂț care-l era din întĂmplare la picioare, a amenințat cu bĂțul pe Turc, ca un pĂrinte pe un fiu neascultĂtor. Ear Turcul s'a dat îndĂrĂș, înțelegĂnd amenințarea aceasta așa de blĂndă și de omenească.

Afără de Turcii prinși de noi, în luptele de la Rahova și SmĂrdan, ni-s'au mai dat vr'o sece mĂi dintre cei prinși la Plevna, ear de vr'o trel ori pe stĂția li-s'au cuvenit Rusilor. Prinșii gĂrdiți de noi, pĂnă după încheierea pĂcii au dus-o așa de bine. În-cĂt plĂngeau la plecare și mulți nici n'au plecat de loc în țara lor.

(Va urma.)

Dela sate.

Ticvanul-mare, 5 Februarie 1901.

Joi, in 31 Ianuarie, anul 1901, la orele 2 d. a., a avut loc o impunătoare inormentare in Ticvanul-Mare. A fost inormentarea doamnei Maria Birou n. Ioanovici, soția d-lui Iuliu Birou, învățător primar in loc.

La inormentare au luat parte d-nii: Demetriu Rusa și Sofroniu Pascu, parochi locali; Ioșif Peteanu, paroch in Chernecea; George Caiman, învățător in loc, Ioșif Șeșescu și Sava Molin, învățători in Chernecea; Traian Liupia și Ioan Cloc, învățători in Căcova; Toma Stancu cu doamna soție, comerciant, și Ioan Oprean, proprietar in Căcova; tatăl, soțul și numeroși conșăngeni de ai reposesatei; elevii școlari și corul „Armonia”; o mare mulțime de poporini, prietini și cunoștinți, de ambele sexe.

La 2 ore s'a început serviciul inormentării, pe care l'au indeplinit cei 3 parochi numiți. Imnele rituale le au cântat învățătorii prezenți; ear răspunsurile le-a executat corul vocal al „Armoniei”, care, la fine, a executat și jainica poesie: „Tu ce-ai fost inimă bună...”

Ajunși la biserică, preoții au făcut pogrebania, adică serviciul inormentării. Cântările rituale le-au cântat și aci preoții, învățătorii și alți cantori de stradă; ear răspunsurile le-a executat corul „Armoniei”. La finea serviciului domnul paroch S. Pascu, deși adăue emoționat, totuși a ținut o frumoasă cuvântare funebraă, care a stors lacrimi de jale dela toți ascultătorii.

După terminarea pogrebaniei, convoiul a plecat cu corpul reposesatei la cimitierul din marginea satului, spre a-i depune acolo spre vecnicul repaos.

In tot timpul conducerii toate clopotele bisericeii au sunat a jale; ear corul a cântat imnele: Sfinte Dumnezeule, Cu sfinții repausează, Omul ca earba Fericită o calea, Indură-te, Dumnezeule, Mergi să iai a ta răsplătă.

Ajunși la cimitir, corul reposesatei, după ce a fost binecuvântat de către preotul ponteficant, s'a așezat in mormânt între suspinele și gemetele nemângâiatului soț, ale sărmanilor orfani și ale tatoror conșăngenilor și cunoștințlor. Inainte de a struce corul a mai cântat: Suflet nobil de blăndețe și Eterna ei aminare.

Bunul Dumnezeu să-i ierte păcatele și să o așeze in ceata dreptilor; ear pe inriatului său soț să l mângâie și însărească spre a pute suporta această mare nenocire ce a încercat prin pierderea atât de timpurie a prea iubitei sale soții.

Jalnical.

Lucruri slabe.

Boroșineu, Febr. 1901

In 10 Februarie seara, o parte a Românilor din Boroșineu s'a distins in scandelele chitloglor. Peste datina vechie, s'au arangiat petreceri de felurite color, cu Români, Jidani și Maghiari, căet și arangiatorii erau de-asemenea color. Dar precum oleul nu se amestecă cu apa, astfel și in petrecerea Românilor se presupune, că felurite elemente la olaltă nu pot sta, fără a nu produce note discordante. Ce l drept, erau arangiatorii destul de dibaci; in toiu petrecerii însă și mai victos când oamenii n'au să plătească, ordinea nu se poate susține fiind toți in disordine. Intra astfel de impregiurări, ce era să urmeze? Petreceri pe contul venitului, bătat in detrimentul bisericeii și sângerări cu ascuțitul cițitului, ce atrează vaza naționalismului de până acum, eluptată de bărbați mai harnici decât cei actuali.

Au fost petreceri curat naționale, fără impistritături, și bine și-au petrecut Români in ele todeauna. Acum însă, arangearea petrecerii fără vr'un scop filantropic, numai a să ne mai udăm gătleejul, până mai țin banii;

de-aci incolo, vându-ne in crisă de bani. vor urma alte petreceri, tot pentru scopul bietului gătleej.

Ca tot omul, care nu din vrednicia sa se înalță, incoamă și coriștilor nostri, înălțându se pe centul meritului altora, — bancrută morală li a fost plata, pentru-că dela ei nimic nu au. Așa trebuie să pătească toți aceia, căși umblă după poftele și banii străinului.

Un corist.

Noutăți

Arad, 22 Februarie n. 1901.

Catedră pentru studii jurnalismului s'a instituit la universitatea din Heidelberg (Germania). Profesorul ostraordinar Dr. Adolf Koch specialist in istorie, va ține in semensirul de vară prelegeri despre „Istoria preslei și a jurnalismului in Germania” și două ore „Eserciți practice” pentru inroducere in tehnica ziaristică.

Bartha in contra lui „Magyar Szó”, Bartha Miklós a pornit proces de presă pentru calomnie și vătămăre de onoare in contra gazetei lui Bánffy. Va fi ascultat ca mărtor și ministrul president Szell, ca ea să spună, că datu-i a vre-odată lui Bartha bani pentru vre-un scop oare-care?

Din Covășinț, comună mare in podgoria Aradului, au fost Marți o mulțime de săteni fruntași, între ei și primarul, să se plângă la consistor împotriva preotului I. Cure, repus, după o suspendare de trei ani abia de câte-va săptămâni numai. Delegația a fost primită de P. S. Sa Episcopul, care a făgăduit să trimită cercetare la fața locului. A fost o scenă emoționantă, când un fruntaș plângend a rugat pe P. S. Sa: „Maria Ta! Trimite-ne lumină, că ni-se rupe inima când vedem, că fil și frați de ai noștri se duc la Șeitin” — aici se adună adică pocăiții, secta care mai ales acolo se incuibă, unde preoții sunt slabi.

Bancă de plugari in Saschiz. Ni-se seriu următoarele zinduri: In zilele trecute s'a ținut in Saschiz sinod parochial ordinar, in care, între altele, părintele paroch G. Șioneriu s'a înțeles cu o parte dintre oamenii mai cu dare de mână, ca să înființeze in comună o bancă cu numele „Banca Românilor plugari din Saschiz”. La aceasta li îndeamnă pe Români și impregiurarea, că Șași dia comună in anii trecuți au înființat o asemenea bancă, cu care le merge bine; Români însă nu prea se pot ajuta cu diasa. De aceea, părintele Șioneriu in 2/15 Februarie a intrunit Români la un loc și peste 30 inși mai cu dare de mână s'au in scris cu peste 1600 coroane, statorind acția cu 20 coroane, pentru-ca astfel mai mulți inși să se poată face membri. — Dumnezeu să le ajute!

Rugare către măestrii români Avend vre-o 10 absolvenți ai cl. 6 primară, ai căror părinți ar dori să-i deie la măestrie, rog pe toți acei măestri, cari ar dori să-și iee vre-un învățcel, să se adreseze subscrisului; comunicându-i și condițiunile. Baieti sunt bravi și demni de încredere. B.-Comloș, 5/18 Februarie 1901. Iuliu Vuia.

O hotărâre volnică. Comunitatea evangelică din Belassa Gyarmat a ținut zilele trecute o ședință, in care, la propunerea presbiteriului s'a luat hotărârea, ca in viitor, tot a doua Duminecă, serviciul divin să se facă in limba maghiară. Ședința a fost

prezdată de episcopul Fr. Baltik și de notarul public Stranyovski. Fără să se pronunțe cel de față, președintele Stranyovski a declarat scurt hotărârea de primită; poporul slovac însă a protestat energie intra acustet volnice și ilegale hotărâri.

Poporul slovac, care a protestat cu cea mai mare energie intra inroducereii limbii maghiare in biserica sa, va ști să se opună acestui nou atentat și va zădărnici tendența păcătoasă a renegaților săi fil.

Krivány osândit. După o desbatere de mai multe zile a procesului cu marele furtisag săvârșit de hoțul Krivány din averea orfanilor comitatului, tribunalul regesc din Arad a publicat Sămbăta trecută după amiază sentința judecătorească. In urma acesteia, marele hoț Krivány este osândit la 9 ani de robie, din care 2 ani li-se iartă ca făcuți in închisoarea de până acum, preventivă.

Astfel, pentru furtul de 800.000 coroane, Krivány va sta încă 7 ani in temniță, și apoi — eară o să vindă între „domni”.

De ațfel apărătorul lui Krivány, avocatul Nemess, a apelat in contra sentinței de osândă, părându-i-se prea mare suma anilor de robie; ear procurorul statului a apelat pentru-că e prea mică pedeapsa pentru așa o hoție mare.

Un triumf al lui Israel. Mai multe ziare englezești semnalează ca „unic in istoria engleză” faptul, că documentul, care confirmă in ansamblul consiliului privat urcarea pe tron a regelui Eduard al VII lea, a semnat de patru jidani și anume: lordul Pirbright, sir George Fauvel, Philipps și Marcus Samuel. Acum 60 ani jidani nu puteau nici să ocupe o funcție publică, nici să siba locuri in Parlament Lionel de Rothschild a făcut această experiență — cu toate că a fost ales din 1837 până in 1857. Aceiași jidani de Ghetto dau azi semnătura lor pentru o urcare pe tron, permit, quasi, unu regu să ia tronul in posesie.

Omor politic bulgăresc. Un membru al comitetului macedonean, Anton Hicicoff, a străpuns in stradă cu pumnalul pe preotul sârb din Ūscub, cu numele Ivanovic. In timpul din urmă au fost omorți in vialaistul de pe câmpul mierlei 21 de Sârbi.

Despre Bari adevărul curat greu li putem afla prin telegrame, deoarece-ce acestea toate trec prin censura engleză. Scrisorile însă nu pot fi censurate, ear acestea spun lucrurile de tot altfel decât telegramele cari nu pot veni in Europa fără-ca întâiu să le vadă Kitchener, care are atâtă minte să nu lase lucruri cari li fac de rușine.

Tocmai de aceea pricinuește mare senzație o scrisoare publicată in revista engleză „Truth”. Eată ce scrie anume un oficer:

„Peste tot, nu prea sunt nădejdi ca răboiul să se sfârșească. Cei cari altfel spun, nu înțeleg lucrurile. Din vara anului trecut tot îndăeț mergem. Nimic nu este adevărat din cele ce raportează generalii nostri. Pe Bari nu li vom pute învinge cu foamea nici in șapte ani, ear să se predec, nici odată! N'avem soldați destul. D'a lungul liniilor ferate, trebuie să ținem trupe numeroase și abia putem să ne depărțăm 2—3 mile fără a fi atacați de Bari. Ne mai trebuie cel puțin 50.000 călăreți, să putem face ceva cu Bari”.

După-cum se vede, vom ave încă multe de scris despre răboiul buro-englez.

Socoteală in public. Suntem rugați să publicăm următoarele: In 9 Februarie n. seara in ospătaria mea din Arad-Gaiu (strada bisericeii Nr. 3 a.) s'a arangat un bal pentru

tinereimea română de-acole in favoreii copiilor săraci, fără deosebire de confesiune. Cu acest privilegiu au intrat suprasalvati dela: Văduva Nicodera, propr. in Arad, 8 coroane; Marian Bogășean 2 coroane; George Roșu inunior 1 coroană; văduva Maria Bogășean 1 coroană; Paul Király 1 coroană. Cu totul: 18 coroane, care sumă, fiind venit curat, se trimite la destinațiunea sa pentru ajutorarea copiilor săraci. — Ioșif Hetzer, ospătari.

La petrecerea meseriașilor noștri, arangeată Sămbăta trecută seara in restaurantul „Vass” din loc, s'au luat parte următoarele familii de meseriași:

Doamnă cu doamnele: Iustin Oariz, Crețu, Tomi, Urulescu, Popovici, Bla. Barlea, Morariu, Frați Marianovici, Mihai Tănase, Curteanu, dl Gheorghe Bogdan.

Doamnele: Niga cu fiica, Nichiei cu fiicele, Maniut cu fiica, Truța cu fiica, Câmpian cu fiicele, Coșă cu fiica, Iarici, Papp cu fiica, Bosneag cu fiica, Ilici cu fiica, Lucacu cu fiica, Cusman cu fiicele, Bogdan cu fiica, Biriș cu fiica, Catifa Maniut. Văd. Marianovici cu fiica, Văd. Păuceavoin.

Domnișoarele: Niga, in costum național; Iancovici, in haină albă; Marianovici, in alb; Eugenia Ilici, excelentă valsatoare, îmbrăcată in bleu; Catifa Coșă, Saronlie Cusman, Elena Lucacu, in costum național; Sidonia Pap, in costum național, Luiza Nichiei, Elena Câmpian, Mărioara Șanulescu, Bogdan Carolina Mișcoi, Elisaveta Todora, Biriș, surorile Stoif, Cavaciovici, Mărioara Nichiei, neobosită dansatoare; Emilia Boșniag, Sidonia Boșniag, Mărioara Câmpian, Catifa Maniut, Mărioara Tănase Agapia Truța, Emilia Bogdan, Floarea Iarici.

O casă de vinzare. In Székessut (comitatul Timiș), in locul cel mai frecvent al comunei, o casă, bună pentru a fi folosită ca prăvălie și cărciumă, este de vinzare.

Doritorii să se adreseze firmei Erber și Fleischmann, Arad, Szabad-săg-tér 7.

Atelierul de croitorie Alexe Perianu in Oravița execută orice haine bărbătești și reverenzi preoțești. Prețuri moderate.

„Vatra părăsită”

de
Ioan Stavič.

Cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

Se poate comanda la administrația „Tribunei Poporului”, Arad.

Prețul unui exemplar 75 cr.

Poșta Redacției.

Dlul Dr. A. Halie Lipova. Prin re greșeală tipografică, și-s'a dat, in numărul din urmă, la acest loc, un răspuns, pe care desigur nu l'ai înțeles. S'a omis adică cuvântul „concețășenilor”. D-tale, vine deci fraza așa: Declarațiunea plină de insulte la adresa concețășenilor d-tale a ajuns unde i-se cuvenia: la coș!

Dl Popovici, Topleș. In numărul viitor. Mai multe „mulțumite publice” se vor publica in numerii viitori.

Articolul „Mai multă morală” sunt foarte bine scris și poate să cuprindă și inreg adevărul. Nu e de competența noastră să aducem însă judecată asupra atător chestii cari trebuie puse in discuția sinoadelor episcopiale și acolo să se caute rezolvarea lor. Aducerea in discuția publică a preslei ar provoca colosale nemulțumiri, mai ales că se aduc și grave invinuiri.

Dlul George Șioneriu in Saschiz: Curapărăți cartea lui Kautskien, tradusă de dl Dr. A. Brote. Se capătă la W. Krafft in Sibiu.

Editor. Aurel Popovici Barcianu. Red: respuns: Ioan Russu Șiriani.

„VICTORIA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA” prin aceasta se invită conform §. 17 din statute la a

XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad la 10 Martie 1901 st. nou la 10 oare înainte de amiază, în localitățile institutului (strada Archiducele Iosif Nr. 2.)

Obiectele:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere și a unui membru în consiliul de cenzori.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în sensul §. 22 al statutelor, sunt rugați a depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență la cassa institutului, sau la institutele de credit și economii „Albina”, Sibiu, „Timișiana” Timișoara, „Bihoreana” Oradea-Mare și „Oraviciiana” Oravița, cel puțin cu 24 oare înainte de adunarea generală.

Arad, în 20 Februarie 1901.

Direcțiunea institutului.

Active	Contul Bilanț		Pasive	
	Coroane	fl.	Coroane	fl.
Cassa în număr — — —	152886	38	Capital social : 3000 acții a 200 cor.	600000
Bon în Giro Conto și la alte bănci	708	68	Fondul de rezervă al acționarilor	288546
Cambii — — — — —	3357554	36	Fondul de pensuni al funcționarilor	42342
Imprumuturi ipotecare — — —	677831	—	Depuneri spre fructificare — — —	3080366
Avansuri pe efecte publice — — —	47808	—	Depozite de cassă — — — — —	29171
Efecte publice — — — — —	36387	62	Reescont — — — — —	300144
Casa institutului și alte realități — — —	156636	46	Dividenda neridicată — — — — —	688
Mobilar — — — — —	9287.91	—	Creditori — — — — —	1130
după 10% amort. » 928.79	8359	12	Contribuție nesolvită după	
Diverse conturi debitoare și			inte. dep. pe al II. sem. — — —	7104
interese restante — — — — —	54304	—	Interese transitoare anticipate — — —	44639
			Profit transpus Cor. 7699.46	
			Profit net. — — — 90643.32	98342
				78
	4492475	62		4492475
				62

Este	Contul Profitului și Perderilor		Intrate	
	Coroane	fl.	Coroane	fl.
Interese :			Interese :	
pentru depuneri spre fructificare	140823	21	de la cambii Cor. 273543.55	
pentru reescont — — — — —	26564	28	de la ipotecă » 58403.44	
Imprimare, registre, lemne, lumină, diverse — — — — —	10170	62	de la avansuri pe	
Contribuțiune :			efecte — — — » 3250.76	
directă — — — — — Cor. 25502.95			de la efecte publice » 1402.60	336600
10% dare la interesele de la depuneri » 14004.37	39507	32	Chirie și alte arenze — — — — —	5430
Salare — — — — —	29648	—	Provisiuni — — — — —	8592
Bani de quartir — — — — —	5264	99	Profit transpus — — — — —	7699
Porto — — — — —	4792	61		
Chiria — — — — —	2000	—		
Competință de timbru — — — — —	281	01		
Amortisare din mobilar — — — — —	928	79		
Profit transpus din anul 1899 — — — — — Cor. 7699.46				
Profit net — — — — — » 90643.32	98342	78		
	358323	61		358323
				61

Arad, 31 Decembrie 1900

Direcțiunea:

Onou, m. p.
director executiv.

Papp, m. p.

Mihailu Velciu, m. p.
v. președinte.

Petru Truța, m. p.

Karatsonyi, m. p.

Raicu,
secretar.

V. Mangra, m. p.

Ciorogariu, m. p.

Dr. Ciacian m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Comitetul de supraveghiere:

Nic. Marcu, m. p.

George Popoviciu, m. p.

George Fejer, m. p. președinte.

Traian Vațian, m. p.

Onorată adunare generală!

Afacerile și operațiunile institutului nostru de credit și economii „VICTORIA” le-am cercetat de repețite ori în anul de gestiune 1900, scontrând cassa și censurând deosebitele valori și asemănându-le cu cărțile principale și auxiliare și în fine censurând toate ramurile de operațiuni, am aflat totdeauna corectitate, consonanță și deplină ordine.

Asemenea bilanțul anului de gestiune 1900 censurându-l din poziție în poziție cât și contul profitului și pierderilor, le-am aflat în consonanță deplină cu cărțile institutului și cu estrasele conforme dispozițiilor legilor comerciale.

Cu privire la distribuirea venitului curat de coroane 98,342.78 a anului 1900, propunerile direcțiunii le aflăm corespunzătoare cu dispozițiunile statutare și le recomandăm On. adunării generale spre primire.

Pe temeiul acestora rugăm On. adunare generală pentru anul 1900 să dea absolutor atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere.

Arad, la 21 Februarie 1901.

Comitetul de supraveghiere:

George Fejer, m. p. președinte.

George Popoviciu, m. p.

Traian Vațian, m. p.

Nic. Marcu, m. p.